

RATIONALISERINGSUNDERSØGELSEN PÅ SINDSSYGEHOSPITALET VED AARHUS

BETÆNKNING II AFGIVET AF DET AF INDENRIGSMINISTERIET
UNDER 9. FEBRUAR 1946 NEDSATTE UDVALG
OM SYGEPLEJERSKEMANGLEN

BETÆNKNING NR. 98
1954

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side

Indledning	5
1. Almindelige bemærkninger - Den anvendte fremgangsmåde . .	
2. Redegørelse for sygeplejearbejdets tilrettelæggelse på afdelingerne M (modtagelses- og behandlingsafdeling med urolige, mandlige patienter), O og B (modtagelses- og behandlingsafdelinger med rolige, henholdsvis mandlige og kvindelige patienter), samt G md. og G kv. (plejeafdelinger med kroniske, uklare og urenlige, henholdsvis mandlige og kvindelige patienter) på sindssygehospitalet ved Aarhus.	11
a. Afdelingernes personalenormering og patientantal	11
b. Variationer i nogle symbolers varighed fra afdeling til afdeling	13
c. Nogle hovedarbejder i sygeplejen på de undersøgte afdelinger	18
d. Sygeplejearbejdets fordeling mellem de forskellige personalegrupper.	19
e. Dagens gang og arbejdets fordeling over dagen på de undersøgte afdelinger.	24
f. Nogle bemærkninger angående beskæftigelsesterapi (symbol 17), journal- og andet skrivearbejde (50) og transport uden patient (71).	26
g. Aften- og natarbejdet	28
3. Forslag til forbedret tilrettelæggelse af sygeplejen på sindssygehospitalet.	29
a. Forskellige forslag vedrørende sygeplejearbejdets tilrettelæggelse og udførelse.	30
b. Forslag vedrørende beskæftigelsesterapi, journal- og andet skrivearbejde, transport uden patient og tekniske hjælpemidler m. m.	33
1*. Beskæftigelsesterapi	33
2*. Journal- og andet skrivearbejde	34
3*. Transport uden patient	34
4*. Tekniske hjælpemidler m. m.	34
Resumé	35

Bilag

1-5	Totalstudier over dagarbejdet på de undersøgte afdelinger ..	38-47
6	Totalstudie over aften- og natarbejdet	48
7	Afdelingernes personalenormering og patientantal	49
8	Oversigt over sygeplejearbejdets (symbolernes) varighed på de forskellige afdelinger.	50-51
9-13	Oversigter over de forskellige personalegrupperes arbejde . .	52-56
14	Dagskema for patienterne.	57-59
15-19	Oversigt over personalets arbejdstider på de undersøgte afdelinger.	60-62
20	Oversigt over skrivearbejdet	63
21	Oversigt over symbolerne (indhæftet ved omslagets 3. side).	

INDLEDNING

Den 9. februar 1946 nedsatte indenrigsministeriet et udvalg med den opgave at søge at råde bod på sygeplejerskemanglen.

Til medlemmer af udvalget udpegedes: professor, overlæge, dr. med. OLUF ANDERSEN, Dr. Louises børnehospital, formand, forstanderinde, frk. MAJA FOGET og forstanderinde, frk. ELI MAGNUSSEN, repræsentanter for sundhedsstyrelsen, kontorchef T. C. WEDEL-HEINEN, repræsentant for indenrigsministeriets departement,

daværende ekspeditionssekretær, nu kontorchef I. UNSGAARD, repræsentant for indenrigsministeriet, direktoratet for statens sindssygehospitalet,

formanden for dansk sygeplejeråd, frk. MARIA MADSEN,

forstanderinde, frk. ESTER HASLE, central-sygehuset i Slagelse, og

oversygeplejerske, frk. LOUISE MADSEN, kommunehospitalet i Aalborg, repræsentanter for dansk sygeplejeråd,

landstingsmand, skoleinspektør P. J. RAVN, repræsentant for sygehusforeningen i Danmark,

direktør for Københavns kommunes hospitalsvæsen AKSEL ANDERSEN, repræsentant for Københavns kommunes sygehusadministration,

overlæge, dr. med. C. CLEMMESSEN, Bispebjerg hospital,

overlæge SØREN DALSGAARD, Kjellerup sygehus, og

overlæge, dr. med. HOLGER NIELSEN, Thisted sygehus, repræsentanter for den almindelige danske lægeforening,

sygehusinspektør M. L. CHRISTIANSEN, finansinstituttet og radiumstationen, og

daværende sygehusinspektør, nu hospitalsdirektør A. SØHOLM, amts- og bysygehuset, Odense, repræsentanter for foreningen af sygehusinspektører og andre embedsmænd ved danske helbredelsesanstalter.

Udvalget blev senere suppleret med: forstanderinde, frk. INGE FUNDING, Bispebjerg hospital (beskikket som medlem den 1. marts 1946), samt

forstander ved diakonhøjskolen i Aarhus, pastor F. TANGE JENSEN og

undervisningsleder ved kursus for sundhedsplejersker ved Aarhus universitet, frk. ELISABETH LARSEN (begge beskikkede som medlemmer den 16. december 1949).

Overlæge, dr. med. C. CLEMMESSEN og skoleinspektør P. J. RAVN udtrådte af udvalget, og i stedet beskikkedes som medlemmer henholdsvis:

læge AXEL CLAUSAGER-MADSEN, Flauenskjold (den 13. september 1950), og borgmester FERDINAND JENSEN, Svendborg (den 7. november 1951).

Udvalgets sekretærarbejde er udført af forstanderinde, frk. FOGET og af den for udvalget beskikkede sekretær, fuldmægtig i indenrigsministeriet H. HERMANN.

Udvalget har den 30. maj 1949 afgivet betænkning I, i hvilken der blandt andet gøres rede for en undersøgelse vedrørende sygeplejen på kirurgiske og medicinske sygehusafdelinger foretaget med det formål at yde bidrag til spørgsmålet om den hensigtsmæssige tilrettelæggelse og udførelse af sygeplejen på disse afdelinger. Som sidestykke til pågældende undersøgelse har udvalget - på sindsygehospitalet ved Aarhus - foretaget en tilsvarende undersøgelse inden for sindsygeplejen.

Undersøgelsen har været forberedt i et underudvalg med følgende sammensætning:

professor OLUF ANDERSEN, formand,
hospitalsdirektør AKSEL ANDERSEN,
forstanderinde, frk. FOGET,
forstanderinde, frk. HASLE,

formanden for dansk sygeplejeråd,
frk. MARIA MADSEN,
forstanderinde, frk. MAGNUSSEN,
overlæge HOLGER NIELSEN,
kontorchef UNSGAARD og
kontorchef WEDEL-HEINEN.

Underudvalget har afholdt 4 møder, og spørgsmålet har været behandlet på 3 møder i det samlede udvalg.

Undersøgelsens resultater, for hvilke der redegøres i den foreliggende betænkning, har været indgående drøftet med hospitalets overlæge, professor, dr. med. ERIK STRØMGREN og er godkendt af denne.

Betænkningen er tiltrådt af alle udvalgets medlemmer.

Samtidig med nærværende betænkning (II) afgives en betænkning angående sygeplejerskeuddannelsen (III), og udvalget betragter dermed sit arbejde som afsluttet.

København, den 21. april 1954.

AKSEL ANDERSEN

OLUF ANDERSEN
formand

M. L. CHRISTIANSEN

A. CLAUSAGER-MADSEN

SØREN C. DALSGAARD

MAJA FOGET

INGE FUNDING

ESTER HASLE

FERDINAND JENSEN

F. TANGE JENSEN

ELISABETH LARSEN

LOUISE MADSEN

MARIA MADSEN

ELI MAGNUSSEN

HOLGER NIELSEN

A. SØHOLM

I. UNSGAARD

T. C. WEDEL-HEINEN

H. HERMANN

1. Almindelige bemærkninger

I betænkning I har sygeplejerskeudvalget redegjort for den undersøgelse, udvalget har foretaget vedrørende sygeplejen på kirurgiske og medicinske sygehusafdelinger med det formål at yde bidrag til spørgsmålet om den hensigtsmæssige tilrettelæggelse og udførelse af sygeplejen på disse afdelinger.

Undersøgelsen inden for sindssygeplejen har fundet sted på sindssygehospitalet ved Aarhus og har omfattet følgende afdelinger på hospitalet: en modtagelses- og behandlingsafdeling med urolige, mandlige patienter (afdeling M), en modtagelses- og behandlingsafdeling med rolige, mandlige patienter (O) og en kvindeafdeling af tilsvarende art (B) samt en plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige, mandlige patienter (G md.) og en tilsvarende kvindeafdeling (G kv.).¹⁾

Som grundlag for udvalgets undersøgelse har A/S Nordisk Rationalisering (rationaliseringsfirmaet) i tiden 2-28. januar 1950 foretaget rationaliseringsundersøgelser på sindssygehospitalet. En indledende undersøgelse på hospitalet har endvidere fundet sted i dagene 7-9. maj 1949.

Rationaliseringsfirmaets undersøgelser er foretaget af 2-3 af firmaets ingeniører med bistand fra hospitalets side og fra direktoratet for statens sindssygehospitaler.

Undersøgelserne har i samarbejde med hospitalet været tilrettelagt bl. a. med det for øje at søge at give *et typisk billede af sygeplejen på afdelinger ved hospitalet af de arter, som de undersøgte afdelinger repræsenterer.*

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at leucotomioperationerne ikke udføres på sindssygehospitalet. Hvor leucotomi kommer på tale, overføres patienten til Aarhus kommunehospitalers neurokirurgiske afdeling. Her opereres patienten normalt den dag, overførelsen er sket, og ca. 1 uges tid senere føres patienten tilbage til sindssygehospitalet. Insulinchok gives på en særskilt afdeling, og denne har ikke været undersøgt. Elektrochok finder sted på de forskellige afdelinger efter behov, men er ikke forekommet på de undersøgte afdelinger, medens undersøgelsen stod på.

Undersøgelsen har - med visse modifikationer - tilvejebragt et repræsentativt materiale vedrørende forskellige arter af afdelinger ved sindssygehospitalet i Aarhus.

Undersøgelsens resultater har været drøftet med hospitalets overlæge, dr. med. Erik Strømgren. Det er herunder oplyst, at hospitalet allerede har udbedret forholdene på flere af de punkter, hvor der i det følgende fremsættes forslag til forbedringer, og rede-

¹⁾ De undersøgte 5 afdelinger var normeret med tilsammen 99 senge, men i undersøgelsesperioden var der gennemsnitlig indlagt 121 patienter pr. dag. Hospitalet havde ved udgangen af finansåret 1949/50 ialt 35 afdelinger. Disse var normeret med 739 sengepladser (heri medtaget 29 senge, der på det pågældende tidspunkt endnu var medtaget i normeringen); i det pågældende år var der endvidere en overbelægning på ca. 10 pct.

gørelsen gengiver derfor ikke forholdene som de i dag tager sig ud. I andre tilfælde **har** de påpegede mangler ikke uden videre ladet sig udbedre, da de skyldes særlige forhold, for eksempel af arkitektonisk art. Når de pågældende punkter ikke desto mindre er medtaget i beretningen, er det ud fra den antagelse, at det anførte muligvis måtte have bud til andre hospitaler. Det skal dog bemærkes, at man ikke kan betragte det foreliggende materiale som udtryk for forholdene i enkeltheder ved andre sindssygehospitaler. Derimod er det udvalgets opfattelse, at undersøgelsen - i hvilken der indgår en sammenligning dels mellem afdelingerne på sindssygehospitalet i Aarhus indbyrdes, dels mellem disse og almindelige sygehusafdelinger - har givet en sådan belysning af *almene træk inden for sindssygeplejen*, at den foruden at pege på forskellige muligheder for rationalisering af sygeplejen på sindssygehospitaler vil kunne danne udgangspunkt for administrationen ved foretagelsen af yderligere rationalisering på de enkelte hospitaler.

I det følgende vil der blive givet en nærmere omtale af fremgangsmåden ved under-

søgelsen på sindssygehospitalet ved Aarhus - ialt væsentligt har den været af samme **art** som ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse - og af undersøgelsens resultater.

Den anvendte fremgangsmåde Symboler, tidsstudier og totalstudier

Som led i undersøgelsen er de *forskellige arbejdsprocesser i sygeplejen* — på tilsvarende måde som ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse - inddelt i grupper, der betegnes ved symbolerne 1—95. Symbolerne omfatter også den tid, der er medgået til samtale med patienterne (symbol 15), til overvågning og observation af patienter (33 og 73) og den tid, personalet har anvendt til personlige fornødenheder (81) eller har ventet på ordrer (90), er medtaget ved undersøgelsen.

En oversigt over symbolerne ses i tabel I¹⁾ Enkelte tal i talrækken er ikke anvendt, hvilket skyldes, at de har været holdt til rådighed for en eventuel udvidelse af symbolernes antal under undersøgelsens gang.

Tabel 1. Symbolerne

Undersøgelse

- 1 Forberedelse til stuegang og assistance under denne.
- 2 Temperatur- og pulstagning.
- 3 Blodprøver, blodtryk, blodsænkning, hjertefunktionsprøver m. m. Urinprøver, afføringsprøver, vejning af patienter.

Behandling

- 10 Medicingivning.
- 11 Injektion.

12 Forbinding, øjen- og hårpleje, omslag, varmedunk, luftkrans.

13) ²⁾

14 Assistance ved lægebehandling, herunder for- og efterarbejde (bortset fra assistance ved lægebehandling under stuegang, der er anført under symbol 1).

15 Patientomsorg: »godnat-runde«, samtale med patient, besvare signal fra patient, vogte narkosepatienter. Hjælpe patient

¹⁾ En symboloversigt findes tillige i bilag 21 (indhæftet ved omslagets 3. side).

²⁾ Symbolet forekom ikke ved undersøgelsen på sindssygehospitalet.

ved opkastning, ved påklædning, patient i stol.²⁾ 3)

- 16 Andagt og underholdning.
- 17 Beskæftigelsesterapi (håndarbejde, deltagelse i afdelingens arbejde, underholdningsspil m. m.).⁴⁾

A Imindelig hygiejne

- 20 Børste tænder, vaske patient, sengeredning med og uden patient, snavsetøj til skyllerum.²⁾
- 21)
- 22 Bade patient.
- 23 Bækken, uringlas (bortset fra vask af bækken og uringlas, der er anført under symbol 64), w. c. stol, vaske patient efter bækken.
- 24 Lavement.
- 25 Vaske seng med patient, aftørre sengebord, ordne patientens private ting.
- 26 Arbejde med urenlig, oppegående patient (afvask af patient, skifte tøj, rengøring af stol og gulv).⁴⁾

Øvrige arbejder med patient

- 30 Ny patient og hjemgående patient (bortset fra skrivarbejde og oprydning, der er anført henholdsvis under symbol 50 og 67).
- 31 Ordne patient til transport, transport inden for afdelingen.
- 32 Arbejde med fikseret patient (patient i eller af bælte).⁴⁾
- 33 Overvågning og observation af patienter (uden forbindelse med andet arbejde - samtale med patient er anført under symbol 15).⁴⁾

Madgivning

- 40 Madgivning.
- 41 Uddeling af frugt, bolcher, saftvand, mælk, tobak m. m.
- 42 Hente snavset service.
- 43 Opvask.
- 44)
- 45 Ordne patient før og efter madgivning (hagesmække, afvask m. m.).⁴⁾
- 46 Madning.³⁾
- 47 Sondemadning (incl. for- og efterarbejde).⁴⁾

Forskelligt arbejde uden patient

- 50 Journal- og andet skrivarbejde, skrivarbejde i forbindelse med prøver, kurverunde.
- 51 Instruktion, rapport, samtale i tjenesten.
- 52 Telefon.
- 53 Samtale med besøgende.
- 54 Kontrol med rent tøj, opgørelse og komplettering af forråd.
- 55 Pakning til sterilisering og sterilisering.
- 56 Ordne medicinskabe, forbindingsstue og stuegangsvogn.
- 57 Kontrol med patienternes tøj, service, medicinalvarer, optælling af terapigenstande m. m.⁴⁾
- 58 Låsning af døre (ikke i forbindelse med andet arbejde).⁴⁾
- 60 Rengøring på stuerne (vaske gulv, kummer, vindueskarmer og radiatorer, polere spejle).
- 61 Al rengøring i gange og dagligstuer.
- 62 Al rengøring i bilokaler (tekøkken, skyllerum, kontor, w. c. og lignende).
- 63 Ekstra rengøring.
- 64 Skyllerumsarbejde (vaske bækken, uringlas, voksduge m. m.).
- 65)

¹⁾ Symbolet forekom ikke ved undersøgelsen på sindssygehospitallet.

²⁾ På afdelingerne G md. og G kv. er hjælp ved påklædning medtaget under symbol 20 i stedet for under symbol 15.

³⁾ Madning, der i symbolfortegnelsen ved almindelige sygehuse var medtaget under symbol 15, er her opført under særskilt symbol (46).

⁴⁾ Dette symbol forekom ikke ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse.

- 66 Indsamle og omdele blomster, ordne blomster. Modtage blomster fra besøgende. Omdele post.
- 67 Oprydning efter udskrevet patient (vaske seng og bord, luften dyner m. m., opredning af seng).

Arbejde uden for afdelingen

- 70 Transport med patient og spadseretur med patienter, herunder til og fra behandling.
- 71 Transport uden patient (ærinder til køkken, kontor, vaskeri m. m.).
- 72 i)
- 73 Overvågning af arbejdshold uden for afdelingen (herunder hjælpepatienter med at på- og aftage overtøj).⁴⁾

Nødvendig spildtid

- 80 Vagt (d. v. s. den tid, hvor personalet ikke udfører bestemte arbejder, men er til rådighed på afdelingen).
- 81 Personlige fornødenheder, kaffepause.

Unødvendig spildtid.

- 90 Vente på hinanden, vente på ordre, intet specielt arbejde.
- 91 Vente på noget udefra (stuegang, madvogn, portør m. m.).
- 95 Arbejdsstudiet (d. v. s. den tid, der er medgået til samtale med rationaliseringsfirmaets ingeniører).

Ved en sammenligning mellem symbolfortegnelsen, der anvendtes ved undersøgelsen på almindelige sygehuse, og den i tabel 1 viste fortegnelse ses det, at de forskellige symbolers nummerbetegnelse er bevaret uændret. Enkelte symboler er dog - helt eller delvis - udgået ved undersøgelsen på sindssygehuset, idet de pågældende arbejder ikke forekom ved undersøgelsen. Om-

vendt findes der forskellige nye symboler, der gennemgående vedrører arbejde, der ikke forekom ved undersøgelsen på almindelige sygehuse.

De symboler, der helt er udgået, er symbol 13 for- og efterarbejde ved operation (herunder operationslavement, voksdug og varmedunk i seng), 21 sengebåd, 44 skifte vand i drikkeglas og opvask i forbindelse hermed, 65 sortere snavsetøj og 72 arbejder, der ikke vedrører afdelingen eller dennes patienter. For andre symbolers vedkommende er enkelte arbejder udgået. I symbol 3 er således udgået: røntgenmåltid og prøvemåltid, i symbol 12 skylning, vædsketilførsel, stræk, ispose og lignende behandling og i symbol 56 fremstilling af forbindssager.

Det må yderligere bemærkes, at »madning« og »ordne patient før og efter madgivning« er udskilt fra symbol 15 og medtaget under særskilte symboler (46 og 45) som følge af disse arbejders særlige karakter og omfang på et sindssygehospital.

Som nye symboler optræder symbol 17 beskæftigelsesterapi (håndarbejde, deltagelse i afdelingens arbejde, underholdningsspil m. m.), 26 arbejde med urenlig, oppegående patient (afvask af patient, skifte tøj, rengøring af stol og gulv), 32 arbejde med fikseret patient (patient i eller af bælte), 33 overvågning og observation af patienter (uden forbindelse med andet arbejde), 47 søndemadning, 57 kontrol med patienternes tøj, service, medicinalvarer, optælling af terapigenstande m. m., 58 låsning af døre, samt 73 overvågning af arbejdshold uden for afdelingen (herunder hjælpepatienter med at på- og aftage overtøj).

Redegørelsen for sygeplejen bygger - ligesom det var tilfældet ved undersøgelsen på almindelige sygehuse — på »tidsstudier« og »totalstudier«.

Tidsstudiet er en undersøgelse af, hvilke arbejdsprocesser (symboler) hver enkelt person er beskæftiget med i døgnets løb.

Tidsstudierne er sammenarbejdet i totalstudier henholdsvis over dagarbejdet (kl. 7-1930) og aften- og natarbejdet (kl. 1930-7).

Totalstudierne over dagarbejdet viser som

¹⁾ Symbolet forekom ikke ved undersøgelsen på sindssygehuset.

⁴⁾ Dette symbol forekom ikke ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse.

gennemsnit af 3-4 dages perioder, hvilke arbejder der er blevet udført på afdelingen af dagpersonalet og af aftenvagten i tiden inden kl. 1930. Endvidere viser studierne, hvor lang tid der er medgået til symbolerne inden for nærmere afgrænsede perioder af dagen (perioder på 2 timer), og hvor lang tid der ialt er anvendt daglig til hvert enkelt symbol og til alle symbolerne under eet (totaltiden). Det ses, hvor stor en procent af totaltiden hvert enkelt symbol repræsenterer, og hvor lang tid der er medgået til de enkelte symboler beregnet pr. patient. Endelig viser studierne, i hvilken udstrækning de forskellige personalegrupper har deltaget i udførelsen af symbolerne.

Totalstudierne over aften- og natarbejdet bygger på studier, der kun er foretaget 1-2 nætter på hver af de undersøgte afdelinger. I øvrigt er disse studier foretaget på samme måde som dagstudierne.

Totalstudierne over dagarbejdet er vist i bilagene 1-5. Totalstudierne over aften- og natarbejdet i bilag 6.

/ det følgende vil fremstillingen, hvor andet ikke er anført, ved omtalen af totalstudierne vedrøre dagstudierne.

2. Redegørelse for sygeplejearbejdets tilrettelæggelse på afdelingerne M (modtagelses- og behandlingsafdeling¹) med urolige, mandlige patienter), O og B (modtagelses- og behandlingsafdelinger¹) med rolige, henholdsvis mandlige og kvindelige patienter) samt G md. og G kv. (plejeafdelinger med kroniske, uklare og urenlige, henholdsvis mandlige og kvindelige patienter) på sindssygehospitalet ved Aarhus

a. Afdelingernes personalenormering og patientantal

En oversigt over afdelingernes personalenormering (bortset fra afløser) og patientantal findes i bilag 7.

Hver af afdelingerne var på undersøgelses-

Som led i undersøgelsen på almindelige sygehuse blev der som gennemsnit af totalstudierne udarbejdet »gennemsnitsstudier«, der fremtræder som et totalstudie henholdsvis vedrørende en »typisk« kirurgisk og en »typisk« medicinsk afdeling. Som gennemsnit af totalstudierne blev der tillige udarbejdet »personalestudier«, der viser hvilke arbejder personalet (afdelingssygeplejersker, sygeplejersker m. m.) normalt udfører i løbet af en 8 timers arbejdsdag. Studier af denne art har ikke kunnet udarbejdes i det foreliggende tilfælde, da undersøgelsen har været begrænset til et enkelt sindssygehospital og de undersøgte afdelinger til dels har været af forskellig art.

Endvidere har det ikke ved undersøgelsen af sygeplejen på sindssygehospitalet været muligt at udarbejde en oversigt over symbolernes fordeling efter kvalifikationsgrad som kvalificeret, mellemkvalificeret og ukvalificeret. Dette skyldes, at de senere års stærke udvikling på sindssygeplejens område - en udvikling, der endnu ikke er afsluttet - har medført ændringer i plejen på en sådan måde, at en kvalifikationsbedømmelse af denne art inden for sindssygeplejen på indeværende tidspunkt i højere grad, end en kvalifikationsbedømmelse inden for sygeplejen ved de almindelige sygehuse, må blive behæftet med usikkerhedsmomenter.

I det følgende gives der en redegørelse for, hvorledes sygeplejen er tilrettelagt på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus og forskellige forslag vedrørende sygeplejearbejdets tilrettelæggelse og udførelse.

sens tidspunkt foruden med en afdelings- sygeplejerske normeret med en sygeplejerske. Modtagelsesafdelingen med rolige, mandlige patienter (afdeling O) havde dog i

¹) Modtagelses- og behandlingsafdelingerne vil i det følgende blive betegnet som modtagelsesafdelinger.

stedet for en sygeplejerske en plejerassistente, og den tilsvarende afdeling for kvindelige patienter (B) havde 2 sygeplejersker, hvoraf den ene dog havde særlige opgaver (plejen af ny opererede patienter).

I øvrigt fandtes der følgende normering på de undersøgte afdelinger: Modtagelsesafdelingen med urolige, mandlige patienter (afdeling M) 5,5 plejere og 1 plejerelev, modtagelsesafdelingen med rolige, mandlige patienter (O) 3 plejere, den tilsvarende afdeling med kvindelige patienter (B) 3 supplerende sygeplejersker, plejeafdelingen med kroniske uklare og urenlige, mandlige patienter (G md.) 5 plejere og den tilsvarende afdeling med kvindelige patienter (G kv.) 4 supplerende sygeplejersker. Ved afdeling G kv. var der 2 husassistenter. I øvrigt fandtes der 1 husassistent ved hver af afdelingerne.

Det under rationaliseringsundersøgelsen beskæftigede personale svarede til det normerede personale.¹⁾

Afdelingerne var normeret med 16 senge på afdelingerne M og B, 17 på afdeling O og 25 på afdelingerne G md. og G kv. Antallet af indlagte patienter de undersøgte dage lå dog som vist i bilag 7 noget højere. På afdelingerne M, O og G md. var overbelægningen på hver af afdelingerne 5-6 patienter og på afdelingerne B og G kv. henholdsvis 3 og 2 patienter.

I tabel 2 er vist, hvor mange senge pr. person der fandtes ved hver afdeling ifølge de fornævnte normeringer. Til sammenligning har man anført det gennemsnitlige antal indlagte patienter pr. beskæftiget person i dagtjeneste.

Tabel 2. Antal normerede senge pr. normeret person og gennemsnitligt antal indlagte patienter pr. person beskæftiget i dagtjenesten

	Gennemsnitligt antal indlagte patienter pr. person beskæftiget i dagtjeneste ²⁾	Antal normerede senge pr. normeret person
M (md.), modtagelses- og behandlingsafdeling med urolige patienter	2,8 ³⁾	1,7 ³⁾
O (md.), modtagelses- og behandlingsafdeling med rolige patienter	4,9	2,8
B (kv.), modtagelses- og behandlingsafdeling med rolige patienter	3,5 ⁴⁾	2,3 ⁴⁾
G (md.), plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige patienter	4,7	3,1
G (kv.), plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige patienter	3,1	3,1

Det fremgår heraf, at modtagelsesafdelingerne (M, O og B) relativt set er normeret med et noget større personale (færre senge

pr. person) end plejeafdelingerne (G md. og G kv.). Overbelægningen har imidlertid forrykket dette forhold således, at det største

¹⁾ De undersøgte afdelinger var således ikke præget af den ved sindssygehospitalerne almindeligt herskende mangel på sygeplejersker.

²⁾ Tallene er gennemsnitstal for de dage, hvor undersøgelsen stod på.

³⁾ En af afdelingens plejere var blandt andet beskæftiget med overvågning af arbejdsbold uden for afdelingen.

⁴⁾ En sygeplejerske havde som særlig opgave at tage sig af nyopererede patienter.

patientantal pr. beskæftiget person forekom henholdsvis ved modtagelsesafdelingen med rolige, mandlige patienter (O md.) og ved plejeafdelingen med kroniske, uklare og urenlige, mandlige patienter (G md.). Det må derfor forventes, at undersøgelsen vil vise en særlig belastning af personalet ved disse afdelinger.

Også andre forhold end patienttallets størrelse spiller ind ved bedømmelsen af

»personalebelastningen«. Dette gælder f. eks. antallet af sengeliggende samt oppegående, men urenlige patienter.

Fra 2 til ca. 6 patienter på hver afdeling var sengeliggende.¹⁾ I tabel 3 er - *angivet i procent* - vist, hvor mange af patienterne der var sengeliggende de dage, hvor undersøgelsen stod på, og hvor mange oppegående, men urenlige patienter der fandtes.

Tabel 3. *Antal sengeliggende og antal oppegående, men urenlige patienter på de undersøgte afdelinger*

	Antal patienter angivet i procent, der i undersøgelsesperioden var	
	sengeliggende	oppegående, men urenlige
M (md.), modtagelses- og behandlingsafdeling med urolige patienter	ca. 14,0	—
O (md.), modtagelses- og behandlingsafdeling med rolige patienter	8,7	—
B (kv.), modtagelses- og behandlingsafdeling med rolige patienter	21,0	2,6
G (md.), plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige patienter	19,0	14,0
G (kv.), plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige patienter	22,1	22,0

Det ses, at der var færrest sengeliggende patienter på de to mandlige modtagelsesafdelinger (M ca. 14 pct. og O 8,7 pct.). På de øvrige afdelinger var en femtedel af patienterne sengeliggende. For de to plejeafdelingers vedkommende (G md. og G kv.)

var der yderligere omtrent lige så mange oppegående, men urenlige patienter som sengeliggende. Oppegående, urenlige patienter fandtes i hovedsagen ikke på de øvrige afdelinger.

b. Variationer i nogle symbols varighed fra afdeling til afdeling

I det foregående afsnit (a) er det vist, at forholdet mellem patientantallet og antallet af beskæftigede personer i dagarbejdet vekslede fra afdeling til afdeling. En følge heraf

er det, at den tid, der anvendtes til sygeplejearbejdet pr. patient, ligeledes varierede.

Beregnet pr. patient varierer den tid, der medgik til dagarbejdet således: På de 2 mod-

¹⁾ Blandt de sengeliggende fandtes 2 operationspatienter (efter leucotomi og operation for struma), 3 patienter var under hyperthermbehandling, og de øvrige sengeliggende havde forskellige lidelser (cancer, fractur, blodsygdomme, hjertelidelser m. m.) eller var sengeliggende som urolige eller på grund af legemlig svækkelse i forbindelse med hjernesygdomme m. m.

tagelsesafdelinger med mandlige patienter M og O er der ifølge totalstudierne anvendt henholdsvis 174,4 og 98,6 minutter pr. patient i dagarbejdet. På modtagelsesafdelingen med kvindelige patienter B 139,8 minutter, og på plejeafdelingerne med mandlige og kvindelige patienter G md. og G kv. er tiden henholdsvis 102,0 og 117,0 minutter.

I det følgende vil der blive foretaget en undersøgelse af forskellige symboler med henblik på at vise, dels de variationer der træffes i symbolernes varighed i dagarbejdet fra afdeling til afdeling, dels de forhold der kan forklare variationernes forekomst. Undersøgelsen vil samtidig bidrage til belysning af spørgsmålet, i hvilken udstrækning sygeplejen var hensigtsmæssigt tilrettelagt på de undersøgte afdelinger.

En oversigt - udarbejdet på grundlag af totalstudierne - over *samtlige symbolers varighed* på de undersøgte afdelinger findes i bilag 8. Det vil her ses, hvor lang tid det enkelte symbol har taget *beregnet pr. patient*, og hvor stor en procent denne tid udgør af tiden for samtlige symboler (totaltiden) på afdelingen.

Symbol 1, forberedelse til stuegang og assistance under denne

På modtagelsesafdelingerne M, O og B er der i dagarbejdet anvendt fra 3,2 til 8,3 minutter pr. patient, hvorimod tiden på de to plejeafdelinger G md. og G kv. kun er 1,0 og 0,9 minutter. Disse tal tillader den slutning, at stuegangen, således som det også måtte ventes, har taget mindre tid for sygeplejepersonalet på plejeafdelingerne end på modtagelsesafdelingerne. Ved bedømmelsen af tiderne til stuegangen må det i øvrigt bemærkes, at det meget ofte sker, at lægerne taler med patienter, uden at der er nogen sygeplejerske til stede, og der er da ikke nogen tid med i undersøgelsen.

Forskellen på tiderne på modtagelsesafdelingerne skyldes i hovedsagen, at tiden til stuegangen varierede fra dag til dag i en nærmere fastlagt rytme, afhængigt blandt andet af størrelsen af det personale, der deltog i stuegangen. Da tidsstudierne vedrørende stuegangen er foretaget over perioder på kun 3-4 efterfølgende dage, givte de ikke et helt pålideligt billede af stuegangens omfang på de pågældende afdelinger.

Symbol 12, forbindelse, øjen- og hårpleje, omslag, varmedunk, luftkrans

Symbolet varede 3,5 og 5,0 minutter på henholdsvis den mandlige og den kvindelige plejeafdeling (G md. og G kv.) og 2,9 minutter på den kvindelige modtagelsesafdeling (B). På de kvindelige afdelinger var der særlig tale om bistand med hårpleje. På afdelingerne M og O forekom symbolet praktisk taget ikke, da patienterne på disse afdelinger i større udstrækning end på de øvrige afdelinger var oppegående.

Symbol 15, patientomsorg

Hertil medgik 6,7 minutter på den kvindelige modtagelsesafdeling B. På de øvrige afdelinger optog symbolet kun ca. 3 minutter. At der er anvendt længere tid til patientomsorg på afdeling B skyldes ifølge rationaliseringsfirmaets oplysninger dels, at afdelingens personale viste denne side af sygeplejen særlig interesse dels, at der på afdelingen var nyopererede patienter.

Det må som tidligere anført bemærkes, at det for de to plejeafdelingers vedkommende ikke har været muligt at udskille arbejdet med på- og aflædning af patienter fra andet arbejde vedrørende patienternes hygiejne. På disse to afdelinger er dette arbejde derfor medtaget under symbol 20 og ikke som på de øvrige afdelinger under symbol 15.

Symbol 17, beskæftigelsesterapi

Angående dette symbol henvises til afsnit f.

Symbol 20, børste tænder, vaske patient, sengeredning med og uden patient, snavsetøj til skyllerum

På modtagelses afdelingerne var tiden til symbol 20 på afdelingerne M og B henholdsvis 6,5 og 5,9 minutter og på afdeling O 2,7 minutter. På plejeafdelingerne var tiden 16,0 minutter (G md.) og 12,0 minutter (G kv.).

At der er anvendt særlig lang tid til symbolet på de to plejeafdelinger skyldes blandt andet, at adskillige sengeliggende patienter på disse afdelinger var urenlige. På plejeafdelingerne er der som nævnt ved omtalen af symbol 15 endvidere i modsætning til på de øvrige afdelinger under symbol 20 medtaget på- og afklædning af patienter.

Den korte tid på afdeling O (2,7 minutter) skyldes, at patienterne her gennemgående ikke behøvede hjælp til morgen- og aften-toilette.

Symbol 22, bade patient

Badning fandt sted på en ugentlig »badedag« og i tilslutning til gymnastik m. m.

Til symbol 22 anvendtes på modtagelsesafdeling B 4,8 minutter. På de øvrige afdelinger faldt den ugentlige badedag ikke på de dage, hvor rationaliseringsundersøgelsen fandt sted, og der træffes derfor på disse afdelinger kun relativt korte eller ingen tider.

Symbol 23, bækken, uringlas, w. c. stol, vaske patient efter bækken

Hertil anvendtes på plejeafdelingerne 7,9 minutter på den mandlige afdeling og 3,9 minutter på den kvindelige afdeling.

Når der ikke, således som det navnlig for kvindeafdelingens vedkommende kunne ventes, er anvendt længere tid til symbol 23, er

forklaringen, at adskillige af de sengeliggende patienter på plejeafdelingerne var urenlige. Arbejdet med at vaske og skifte disse patienter er opført under symbol 20. Endvidere er arbejdet med urenlige, oppegående patienter henført under symbol 26.

På de øvrige afdelinger forekom symbolet ikke eller kun i ringe udstrækning, hvilket skyldes, at patienterne gennemgående var oppegående og renlige.

Symbol 33, overvågning og observation af patienter (uden forbindelse med andet arbejde)

Symbol 33 var det største af samtlige symboler på modtagelsesafdelingerne (11,7-25,6 minutter). På plejeafdelingerne, hvor dette symbol tog noget mindre tid (5,3-10,1 minutter), var dog kun et par af symbolerne (vedrørende patienternes almindelige hygiejne) større.

Det skal bemærkes, at personalet med visse undtagelser kun i ringe grad udøvede sjælesorg i mentalhygiejnisk forstand. Under symbol 33 forekom i alt væsentligt kun overvågning. Man henviser i øvrigt til bemærkningerne til symbol 80 nedenfor angående vanskeligheden ved at adskille symbolerne 33 og 80 i sindssygeplejen.

Symbol 40, madgivning

Madgivning var på samtlige afdelinger blandt de 2-3 største symboler. På modtagelsesafdelingerne var tiden til dette symbol: Afdeling M 17,3 minutter, afdeling O 9,7 minutter og afdeling B 12,4 minutter. Plejeafdelingernes tider var omkring 8 minutter.

Den relativt lange tid på afdeling M skyldtes en u hensigtsmæssig tilrettelæggelse af madgivningen, idet der deltog flere i serveringen end nødvendigt. Endvidere var afdelingens køkken beliggende uden for afdelingen, således at dørene til denne måtte

passeres flere gange under serveringen. Der gik derfor en del tid til dørlåsning.

I tilslutning til omtalen af symbol 40 skal det bemærkes, at arbejdet med at *ordne patienter før og efter madgivningen (symbol 45) og madning (46)* tilsammen krævede 10,6 minutter på den mandlige plejeafdeling og 8,6 minutter på den kvindelige. På modtagelsesafdelingerne forekom symbol 45 og 46 kun i ringe udstrækning, da patienterne fortrinsvis sad til bords ved spisningen.

Symbol 41, uddeling af frugt, tobak m. m.

Symbol 41 beslaglagde 2,1 minutter på modtagelsesafdeling M og 4,8 minutter på den kvindelige plejeafdeling G. Derimod forekom dette symbol kun i forsvindende grad på de øvrige afdelinger. På den kvindelige plejeafdeling G gik der en del tid til servering af æbler og appelsiner, idet frugten blev skrællet og findelt til patienterne.

Symbol 43, opvask

Til opvask blev der på afdelingerne anvendt mellem 3,0 og 4,8 minutter. Den kvindelige plejeafdeling G havde dog en tid på 6,4 minutter til dette arbejde. Den relativ lange tid på denne afdeling må i nogen grad tilskrives forøget opvask som følge af den under symbol 41 omtalte servering af frugt, men skyldes ifølge rationaliseringsfirmaets oplysning tillige et mindre stærkt arbejds-tempo hos afdelingens husassistenter. Dette hænger sammen med det også ved de almindelige sygehuse konstaterede forhold, at beskæftigelsesgraden daler, så snart opvask i tekøkkenet udføres af mere end een person.

På modtagelsesafdelingen B blev en del af opvasken udført af patienter som arbejdsterapi.

Symbol 47, sondemadning

Symbolet forekom kun på den kvindelige modtagelsesafdeling B (2,0 minutter).

Symbol 50, journal- og andet skrivarbejde

Herom henvises til side 28.

Symbol 51, instruktion, rapport, samtale i tjenesten

Bortset fra modtagelsesafdelingen B med 4,4 minutter havde afdelingerne til dette symbol 0,9-2,1 minutter.

På modtagelsesafdelingen B udgjorde instruktion af personalet vedrørende patienternes forhold 3,1 pct. af totaltiden, hvilket nogenlunde svarer til den tid, der anvendtes på de undersøgte medicinske og kirurgiske afdelinger ved almindelige sygehuse (4 pct. af totaltiden).

Symbol 57, kontrol med patienternes tøj, service, medicinalvarer, optælling af terapigenstande m. v.

Dette symbol forekom i størst udstrækning på de to modtagelsesafdelinger M (3,9 minutter) og B (5,8 minutter), hvor patienterne i særlig grad blev søgt beskæftiget, og hvor kontrollen med terapigenstande (nåle, strik-kepinde m. m.) - navnlig på afdeling B - var meget omhyggelig.

På de øvrige afdelinger var tiden til symbol 57 1,4-2,2 minutter.

Symbol 60-64, rengøringsarbejde

Den samlede tid for rengøringsarbejdet (symbolerne 60—64) var på modtagelsesafdelingerne M 21,9 minutter, O 12,8 minutter og B 11,8 minutter. På plejeafdelingerne var tiden henholdsvis 15,2 minutter (G md.) og 18,3 minutter (G kv.).

For afdeling M's vedkommende skyldes den relativ lange tid til rengøringsarbejdet ifølge rationaliseringsfirmaets oplysninger, at afdelingens personale havde rigelig tid til sin rådighed og derfor foretog dette arbejde -

ikke mindst rengøringen i bilokalerne - med påfaldende grundighed.¹⁾

På afdeling O anvendtes der på samme måde meget betydelig tid til rengøringen i bilokalerne. Når den samlede tid til rengøringsarbejdet på denne afdeling alligevel kun er 12,8 minutter, skyldes det antagelig, at en del af rengøringen i øvrigt blev foretaget af patienter som arbejdssterapi.

På afdeling B (11,8 minutter) deltog patienterne ligeledes i rengøringsarbejdet som led i beskæftigelsesterapien.

På de to plejeafdelinger - navnlig på kvindeafdelingen - forekom der en del mere ekstra rengøring end på de andre afdelinger. Dette hang sammen med patienternes urenlighed og gulvenes dårlige tilstand på disse afdelinger.

Symbol 70, transport af patient, spadsere-ture med patienter

Dette symbol beslaglagde på modtagelsesafdelingerne M 10,7 minutter, O 7,0 minutter og B 4,7 minutter. På plejeafdelingerne forekom symbol 70 praktisk taget ikke.

De relativ store tider på afdelingerne M og O skyldes, at patienter på disse afdelinger som led i beskæftigelsesterapien deltog i arbejdet på værksteder, i gartneri m. v., beliggende uden for afdelingen. Patienterne måtte derfor følges til og fra afdelingen af plejepersonalet. Af betydning er tillige, at vejret de dage, hvor undersøgelsen fandt sted på disse afdelinger, var velegnet til spadsere-ture, hvorimod det var koldt og blæsende med snestorm, de dage undersøgelsen fandt sted på de øvrige afdelinger.

Symbol 71, transport uden patient (ærin-der til køkken, kontor m. m.)

Angående symbolet henvises til side 28.

Symbol 73, overvågning af arbejdshold uden for afdelingen

Symbol 73 forekom kun på de mandlige modtagelsesafdelinger M (9,5 minutter) og O (1,5 minutter). Forskellen mellem tiderne på disse afdelinger skyldes hovedsagelig, at overvågning af patienter fra flere afdelinger af praktiske grunde blev foretaget af en plejer, der hørte til afdeling M. Personalet på afdeling O havde derimod under symbol 73 alene den opgave at udlevere arbejdsredskaber til patienterne og at ledsage patienterne til og fra arbejdet uden for afdelingen.

Symbol 80, vagt (d. v. s. den tid, hvor personalet ikke udfører bestemte arbejder, men er til rådighed på afdelingen)

Under dette symbol optræder kun ganske korte tider. Det har gennemgående voldt vanskelighed at adskille symbolerne 80 vagt og 33 overvågning og observation af patienter. I de mange tvivlstilfælde, der har foreligget, har rationaliseringsfirmaet ment at måtte vælge symbol 33 fremfor symbol 80.

Symbol 81, personlige fornødenheder

På plejeafdelingerne (G md. 4,9 minutter, G kv. 5,3 minutter) er tiden pr. patient noget længere end på modtagelsesafdelingerne (1,9-4,3 minutter). Det skal i øvrigt bemærkes, at en del af afdelingernes personale, der ikke var på kost på hospitalet, ikke havde spisepauser, men indtog medbragt mad på afdelingen.

Symbol 90-91, unødvendig spildtid

Disse to symboler optog på afdelingerne M og O henholdsvis 9,7 og 13,2 minutter pr. patient. På afdeling B og på plejeafdelingerne var tiden derimod kun 2,1-2,6 minutter.

Den store spildtid på afdelingerne M og O

¹⁾ Den omstændighed, at personalet er klar over, at arbejdet følges af rationaliseringsingeniører, kan ind imellem påvirke arbejdets forløb, således at dette kommer til at tage snart længere, snart kortere tid end normalt.

er noteret ved lejligheder, hvor de pågældende personer ikke havde noget specielt arbejde, og hvor de opholdt sig i køkken, depot, badeværelse eller på anden måde under

forhold, der udelukkede, at tiden kunne henføres under symbol 80 (vagt) og 33 (overvågning og observation af patienter),

c. Nogle hovedarbejder i sygeplejen på de undersøgte afdelinger

I tabel 4 har man givet en oversigt over de 10 (11) største symboler (hovedarbejderne) i dagarbejdet på de undersøgte afdelinger. I oversigten er det anført, hvilket nummer i størrelsesordenen symbolet indtager,

og den tid symbolet har taget i minutter beregnet pr. patient. De symboler, der ligeledes hørte til hovedsymbolerne på den typiske kirurgiske og den typiske medicinske afdeling, er særligt afmærket.

Tabel 4. *Oversigt over nogle hovedsymbolers varighed i dagarbejdet (beregnet pr. patient)*

	Symbol	Modtagelsesafdeling						Plejeafdeling			
		M md.		O md.		B kv.		G md.		G kv.	
		Størrelsesorden ¹⁾	Antal minutter	Størrelsesorden ¹⁾	Antal minutter	Størrelsesorden ¹⁾	Antal minutter	Størrelsesorden ¹⁾	Antal minutter	Størrelsesorden ¹⁾	Antal minutter
Undersøgelse og behandling af patienter (1-15)	1 ²⁾	11	3,2	7	4,0	5	8,3	-	-	-	-
	12 ²⁾	-	-	-	-	-	-	7	3,5	7	5,0
	15 ²⁾	-	-	8	3,0	6	6,7	8	3,1	10	2,9
Almindelig hygiejne (20-25)	20 ²⁾	7	6,5	9	2,7	7	5,9	1	16,0	1	12,0
	22	-	-	-	-	10	4,8	-	-	-	-
	23	-	-	-	-	-	-	4	7,9	9	3,9
	25	-	-	10	2,1	-	-	-	-	-	-
Madgivning (40-46)	40 ²⁾	3	17,3	2	9,7	2	12,4	3	8,1	3	8,3
	41	-	-	-	-	-	-	-	-	8	4,8
	43 ²⁾	8	4,8	6	4,5	11	4,5	9	3,0	5	6,4
	46	-	-	-	-	-	-	2	8,2	6	6,1
Skrivearbejde	50 ²⁾	9	4,8	5	5,7	3	11,0	10	2,7	-	-
Arbejde uden patient	57	10	3,9	-	-	8	5,8	-	-	-	-
Transport og spadseretur med patient	70	4	10,7	3	7,0	-	-	-	-	-	-
Overvågning af arbejdshold udenfor afdelingen	73	5	9,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Beskæftigelsesterapi	17	2	22,3	-	-	9	5,2	-	-	-	-
Overvågning og observation (uden forbindelse med andet arbejde)	33	1	25,6	1	11,7	1	20,6	5	5,3	2	10,1
Transport uden patient (ærinder)	71	6	7,2	4	6,5	4	8,7	6	4,7	4	7,1
Antal minutter ialt			115,8		56,9		93,9		62,5		66,6
I procent af samlet tid i dagarbejdet			66,4		57,7		67,1		61,3		56,9

¹⁾ I denne kolonne anføres symbolernes indbyrdes størrelsesforhold. Det som nr. 1 afmærkede symbol (symbol 33) er det af symbolerne, der tog længst tid.

²⁾ De med ²⁾ afmærkede symboler hørte ligeledes til hovedsymbolerne på den kirurgiske og den medicinske afdeling ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse.

Ved udarbejdelsen af tabel 4 er der set bort fra symbolerne 16 andagt, 60-64 rengøring, samt 80-81 og 90-91 nødvendig og unødvendig spildtid. Symbolerne 60-64 omtales nedenfor.

Tabel 4 viser, at symbol 20 patienttoilette og sengeredning, 40 madgivning, 43 opvask, 33 overvågning og observation af patienter samt 71 ærinder uden for afdelingen forekommer blandt hovedarbejderne på samtlige afdelinger.

Til hovedarbejderne hører tillige på de modtagelsesafdelinger (M, O og B) symbolerne 1 stuegang og 50 skrivearbejde og på to af disse afdelinger (M og O) endvidere 70 spadsereture med patienter.

Symbolerne 17 beskæftigelsesterapi og 57 kontrol med terapigenstande, service m. m.

er hovedarbejder på afdelingerne M og B og 15 patientomsorg på afdelingerne O og B.

Som det måtte ventes hører symbolerne 12 hårpleje, varmedunk og luftkrans m. m., 15 patientomsorg, 23 bækkengivning og 46 madning af patienter til hovedarbejderne på de to plejeafdelinger (G md. og G kv.).

De hovedarbejder, der kun træffes på en enkelt af de undersøgte afdelinger, er 22 badning af patienter på afdeling B, 25 vask af seng og sengebord m. m. på afdeling O, 41 uddeling af frugt m. m. på afdeling G kv. og 73 overvågning af arbejdsbold på afdeling M.

Den tid, der er anvendt til symbolerne 60-64 (rengøringsarbejdet) på afdelingerne, er vist i tabel 5.

Tabel 5. Den anvendte tid til symbolerne 60—64 (rengøringsarbejdet)

Tallene angiver den samlede tid for hver afdeling, ikke som i tabel 4 tiden pr. patient.

	Modtagelsesafdeling			Plejeafdeling	
	M md.	Omd.	B kv.	G md.	G kv.
Antal minutter ialt	465,3	296,0	223,8	473,3	492,9
I procent af samlet tid i dagarbejdet	12,6	13,0	8,4	14,9	15,6

Der blev anvendt mellem 4 og 8 timer i dagarbejdet til rengøringsarbejdet på hver af afdelingerne. Rengøringsarbejdet på stuerne (60) var også et af hovedarbejderne på den kirurgiske og den medicinske afdeling.

Det ses således, at de 9 symboler, der var

hovedarbejder på de almindelige sygehusafdelinger, ligeledes - bortset fra symbol 51 instruktion, rapport m. m. - findes blandt hovedarbejderne på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus.

d. Sygeplejarbejdets fordeling mellem de forskellige personalegrupper

I det følgende skal man redegøre for personalets beskæftigelse i dagarbejdet på de undersøgte afdelinger.

I bilag 9-13 er der givet oversigter over personalets arbejde. Oversigterne, der er udarbejdet på grundlag af totalstudierne, viser, hvilke arbejder (symboler) de forskellige personalegrupper udførte, og for hver personale-

gruppes vedkommende hvor lang tid, de enkelte symboler tog beregnet i minutter og i procent af den samlede tid i dagarbejdet.

Der vil blive givet en særlig omtale af de største symboler, der tilsammen udgjorde trefjerdedel af vedkommende personalegruppes arbejde på afdelingerne. Disse symboler betegnes her: symbolerne inden for 75 pct.

grænsen eller hovedsymbolerne. For hus-assistenternes vedkommende medtages dog en noget større procent.

Afdelingssygeplejerskens arbejde

Som tidligere omtalt var der beskæftiget 1 afdelingssygeplejerske på hver afdeling.

I tabel 6 er med kursiv vist de symboler i afdelingssygeplejerskens arbejde, der ligger inden for 75 pct. grænsen. Hvor et symbol på en af afdelingerne ikke ligger inden for denne grænse, er det dog medtaget i tabellen, såfremt symbolet ligger inden for grænsen på en eller flere af de øvrige afdelinger. Symboler af denne art er ikke anført med kursiv.

Tabel 6. *Afdelingssygeplejerskens arbejde*

	Modtagelsesafdeling			Plejeafdeling		
	Symbol	M md.	O md.	B kv.	G md.	G kv.
i procent af samlet tid i dagarbejdet						
Undersøgelse og behandling samt øvrige arbejder med patient	1	12,5	17,0	17,2	6,4	4,6
	10	6,2	5,7	1,3	6,6	4,7
	12	0,2	—	3,9	4,6	15,9
	15	6,6	6,7	7,5	1,1	2,0
	16	7,0	—	—	—	—
	30	0,3	—	0,2	—	3,1
Almindelig hygiejne	20	3,0	0,4	2,7	12,6	5,6
Madgivning	40	7,7	9,2	5,3	15,5	11,7
Skrivearbejde	50	18,7	19,0	16,4	13,2	6,2
Instruktion	51	1,6	3,3	6,6	5,5	3,1
Kontrol med rent tøj m. m.	54	—	2,4	0,9	3,6	4,3
Beskæftigelsesterapi	17	10,7	1,0	5,5	—	0,3
Overvågning og observation (uden forbindelse med andet arbejde)	33	12,0	12,0	14,2	3,4	3,9
Transport uden patient	71	0,7	2,0	0,4	1,5	3,2
Personlige fornødenheder	81	1,5	—	2,5	6,8	3,1
Unødvendig spildtid	90	3,1	10,4	0,9	0,4	2,4
Arbejdsstudiet	95	—	0,6	1,4	3,2	5,9
De med halvfed viste tal ialt		75,2	74,3	76,6	74,8	75,3

Det ses, at der gør sig en vis ensartethed gældende med hensyn til afdelingssygeplejerskens arbejde fra afdeling til afdeling. Navnlig bemærkes denne ensartethed ved en sammenligning af de tre modtagelsesafdelinger indbyrdes, og det samme gælder ved sammenligning af plejeafdelingerne.

Blandt afdelingssygeplejerskens hovedarbejder træffes symbolerne 1 stuegang, 10 medicingivning, 12 hårpøje, varmedunk m. m., 15 patientomsorg, 20 børste tænder, vaske patient, sengeredning m. m., 40 madgivning,

50 skrivearbejde, 51 instruktion og 33 overvågning og observation af patienter. Af disse symboler hørte 1, 15, 40, 50 og 51 ligeledes til afdelingssygeplejerskens hovedarbejder på den kirurgiske og den medicinske afdeling.

Også symbol 17 beskæftigelsesterapi optog en væsentlig part af afdelingssygeplejerskens tid på to af afdelingerne.

Det skal endelig fremhæves, at undersøgelsen på sindssygehospitalet ved Aarhus ligesom undersøgelsen på almindelige sygehuse har vist, at det er af stor betydning, at

afdelingssygeplejersken anvender rigelig tid til tilrettelæggelsen af arbejdet og den aktive ledelse heraf.

Sygeplejerskens arbejde

På afdeling O var der bortset fra afdelingssygeplejersken ikke beskæftiget sygeplejersker. På afdeling B fandtes der 1,5 syge-

plejersker og på hver af de øvrige afdelinger 1 sygeplejerske i dagarbejdet.

I tabel 7 vises sygeplejerskens hovedsymboler. På samme måde som ved tabel 6 er der medtaget symboler, der ikke er hovedsymboler på de pågældende afdelinger, når de derimod er det på en eller flere andre afdelinger.

Tabel 7. *Sygeplejerskens arbejde*

	Modtagelsesafdeling			Plejeafdeling	
	Symbol	M md.	B kv.	G md.	G kv.
i procent af samlet tid i dagarbejdet					
Undersøgelse og behandling af patient (10–15)	10	–	3,6	1,1	–
	12	0,5	2,6	4,6	4,0
	15	0,5	5,1	3,7	2,6
Almindelig hygiejne (20–23)	20	2,2	4,7	24,2	9,4
	22	–	2,7	–	6,3
	23	–	1,0	4,2	4,4
Madgivning (40–46)	40	5,8	6,7	2,4	3,4
	41	4,8	0,4	2,3	17,9
	46	–	1,2	10,7	5,1
Skrivearbejde	50	1,1	12,9	0,5	0,4
Instruktion	51	1,2	4,2	2,7	0,7
Kontrol med terapigenstande m. m.	57	0,7	4,7	3,2	1,5
Rengøring	60	13,3	0,2	8,2	1,0
Transport og spadseretur med patient	70	0,5	3,2	–	0,7
Beskæftigelsesterapi	17	25,2	9,3	0,6	1,4
Overvågning og observation (uden forbindelse med andet arbejde)	33	26,8	15,1	7,1	11,1
Transport uden patient (ærinder)	71	1,0	3,9	2,7	3,3
Personlige fornødenheder	81	2,3	1,1	3,2	11,4
Unødvendig spildtid	90	4,6	2,1	0,4	4,2
Arbejdsstudiet	95	–	–	1,2	4,6
De med halvfed viste tal ialt		75,9	76,1	74,5	74,4

Sygeplejerskens arbejde var i modsætning til afdelingssygeplejerskens præget af en betydelig uensartethed fra afdeling til afdeling, og dette gælder også ved en sammenligning blot af afdelinger af samme art. Som hovedsymbol for tre eller flere afdelinger forekom alene symbolerne 20 børste tænder, vaske patient, sengeredning m. m. og 33 overvågning og observation af patienter.

På afdeling M faldt langt den største del af sygeplejerskens arbejde på symbolerne 17 beskæftigelsesterapi, 33 overvågning og observation af patienter og 60 rengøring. Beskæftigelsesterapien skal nærmere omtales side 26.

På modtagelsesafdelingen B og på de to plejeafdelinger (G md. og G kv.) vedrørte den største del af sygeplejerskens arbejde pa-

tientbehandlingen (symbolerne 10, 12 og 15) patienternes almindelige hygiejne (symbolerne 20, 22 og 23), madgivning og madning (symbolerne 40, 41 og 46) samt overvågning og observation af patienter (symbol 33). Gennemgående var der imidlertid en betydelig forskel mellem afdelingernes tid til de enkelte symboler. På modtagelsesafdelingen B gik der forholdsvis lang tid til symbol 17 beskæftigelsesterapi, der på denne afdeling var mere varieret end på nogen anden af afdelingerne (se nærmere i afsnit f). Særlig lang tid tog i øvrigt symbol 20 børste tænder, vaske

patient, sengeredning m. m. på afdeling G md. og symbol 41 uddeling af frugt på afdeling G kv.

Den supplerende sygeplejerskes arbejde

Supplerende sygeplejersker fandtes kun på modtagelsesafdeling B (2) og på plejeafdeling G kv. (2,6).

I tabel 8 vises den supplerende sygeplejerskes hovedarbejder. På samme måde som ved tabel 6 er der medtaget symboler, der ikke er hovedsymboler på begge afdelinger, når de er det på en af afdelingerne.

Tabel 8. *Den supplerende sygeplejerskes arbejde*

	Modtagelsesafdeling		Plejeafdeling
	Symbol	B kv.	G kv.
i procent af samlet tid i dagarbejdet			
Undersøgelse og behandling af patient (1-15) .	1	5,9	0,1
Almindelig hygiejne (20-26)	15	5,6	4,5
	20	6,6	20,1
	22	7,3	3,2
	23	0,9	5,5
	26	0,1	5,3
Madgivning (40-46)	40	7,1	3,4
	41	0,6	3,4
	45	0,2	3,7
	46	0,7	10,3
Skrivearbejde	50	4,0	—
Kontrol med terapigenstande m. m.	57	6,5	2,9
Transport og spadsereture med patient	70	6,2	0,8
Overvågning og observation (uden forbindelse med andet arbejde)	33	21,9	16,0
Transport uden patient (ærinder)	71	5,7	1,8
De med halvfed viste tal ialt		76,8	75,4

Der er nogen ensartethed i den supplerende sygeplejerskes arbejde på afdelingerne. Som hovedsymboler træffes på begge afdelingerne symbolerne 15 patientomsorg, 20 børste tænder, vaske patient, sengeredning m. m., 22 bade patient, 40 madgivning og 33 overvågning og observation af patienter.

Til hovedsymbolerne hører endvidere på

modtagelsesafdeling B: symbol 1 stuegang, 50 skrivearbejde, 57 kontrol med terapigenstande m. m., 70 spadsereture med patienter m. m. og 71 ærinder uden for afdelingen og på plejeafdeling G kv.: 23 bakkengivning, 26 arbejde med urenlige, oppegående patienter, 41 uddele frugt m. m., 45 ordne patient før og efter madgivning og 46 madning.

Tiden til symbolerne 81 og 90 nødvendig og unødvendig spildtid er påfaldende ringe for den supplerende sygeplejerskes vedkommende.

Plejerens arbejde

På modtagelsesafdelingerne M og O var der beskæftiget henholdsvis 4,7 og 2,7

plejere i dagarbejdet og på plejeafdelingen G md. 3,6 plejere. På de 2 kvindeafdelinger, modtagelsesafdeling B og plejeafdeling G kv., fandtes der ikke plejere.

Tabel 9 viser plejerens hovedsymboler. På samme måde som ved tabel 6 er der medtaget symboler, der ikke er hovedsymboler på de pågældende afdelinger, når de derimod er det på en eller flere andre afdelinger.

Tabel 9. *Plejerens arbejde*

	Symbol	Modtagelsesafdeling		Plejeafdeling
		M md.	O md.	G md.
i procent af samlet tid i dagarbejdet				
Undersøgelse og behandling (12-15)	12	0,2	—	3,6
	15	0,8	2,5	4,1
Andagt og underholdning	16	4,1	—	—
Almindelig hygiejne (20-25)	20	5,0	4,6	18,4
	23	0,4	—	12,5
	25	0,3	3,6	—
Madgivning	40	6,9	5,6	4,4
og madning	46	0,6	0,1	11,3
Skrivearbejde	50	0,2	3,0	0,9
Rengøring (60-63)	60	3,6	4,5	3,6
	61	3,5	1,2	5,2
	63	2,0	5,0	4,3
Transport og spadsereture med patient	70	9,9	11,0	—
og overvågning af arbejdsbold uden for afdelingen..	73	8,9	2,6	—
Beskæftigelsesterapi	17	13,3	0,9	—
Overvågning og observation (uden forbindelse med andet arbejde)	33	15,9	16,1	6,6
Transport uden patient (ærinder)	71	3,7	7,5	3,3
Personlige fornødenheder	81	2,7	2,0	3,5
Nødvendig spildtid	90	4,6	12,6	1,7
De med halvfed viste tal ialt		75,9	76,1	77,5

Af tabel 9 fremgår det, at der er en hel del ensartethed i plejernes arbejde, navnlig gælder dette for de to modtagelsesafdelingers vedkommende.

Som hovedsymboler på alle tre afdelinger findes symbolerne 20 børste tænder, vaske patient, sengeredning m. m., 40 madgivning, 60 rengøring og 33 overvågning og obser-

vation af patienter. Som hovedsymboler kan endvidere nævnes: På modtagelsesafdelingerne symbolerne 70 spadsereture med patienter m. m., 71 forskellige ærinder, 73 overvågning af patienter uden for afdelingen og 90 unødvendig spildtid, samt på plejeafdelingen symbolerne 12 forbindelse, øjen- og hårpleje, luftkrans m. m., 15 patientomsorg, 23 bæk-

kengivning m. m., 46 madning, 61 og 63 rengøring i gange og dagligstue og ekstra rengøring samt 81 nødvendig spildtid.

På afdeling M har plejerne anvendt forholdsvis lang tid til symbol 17 beskæftigelses-terapi, men som det vil blive vist i afsnit f, forløb omtrent halvdelen af tiden med selskabsspil. Det må bemærkes, at der her er set bort fra beskæftigelsesterapi uden for afdelingen på værksteder m. m.

Husassistentens arbejde

På afdeling G kv. blev der beskæftiget 2 husassistenter i dagarbejdet mod kun 1 på de øvrige afdelinger.

Tabel 10 viser hovedsymbolerne, således at der dog for husassistentens vedkommende er medtaget symboler, der tilsammen udgjorde 84-92 pct. af arbejdstiden. I tabellen er efter samme retningslinier som ved tabel 6 medtaget forskellige symboler, der ikke er hovedsymboler på alle afdelinger.

Tabel 10. *Husassistentens arbejde*

	Symbol	Modtagelsesafdeling			Plejeafdeling	
		M md.	O md.	B kv.	G md.	G kv.
		i procent af samlet tid i dagarbejdet				
Madgivning (40-45)	40	30,7	22,2	19,3	18,7	11,5
	43	15,7	19,9	16,7	13,2	17,5
	45	—	—	—	4,9	0,4
Rengøring (60-63)	60	—	7,1	9,8	8,8	17,3
	61	—	2,1	9,6	4,2	5,0
	62	18,6	17,7	13,8	10,3	3,0
	63	—	—	7,8	2,7	19,4
Transport uden patient (ærinder)	71	12,9	8,9	16,7	14,2	14,5
Personlige fornødenheder	81	—	—	—	9,0	—
Unødvendig spildtid (90 og 91)	90	13,8	9,3	—	4,6	—
	91	—	5,6	—	—	—
De med halvfed viste tal ialt		91,7	86,7	85,9	83,7	85,2

En iøjnefaldende ensartethed præger husassistenternes arbejde. De er navnlig beskæftiget ved servering af mad (symbol 40), opvask (43), rengøring (60-63) og forskellige

ærinder (71). På nogle afdelinger er der endvidere gået megen tid til unødvendig spildtid (symbolerne 90 og 91).

e. Dagens gang og arbejdets fordeling over dagen på de undersøgte afdelinger

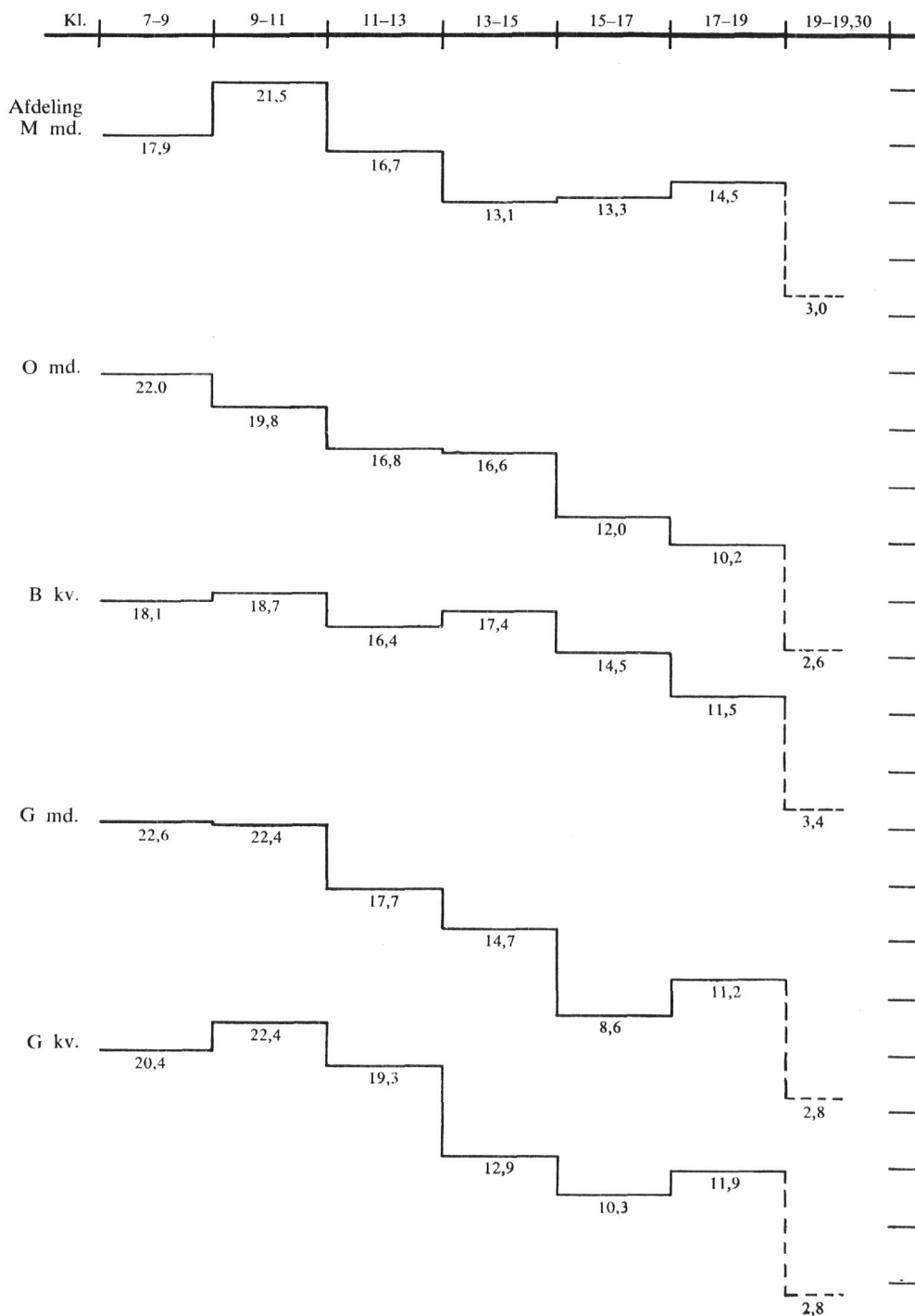
Dagens gang

En oversigt herover findes i bilag 14. Det ses, at patientvækningen på modtagelsesafdelingerne skete kl. 7 på afdelingerne M og O og kl. 5½ på afdeling B. På plejeafdelingen G md. blev patienterne allerede vækket kl. 3½ og på plejeafdelingen G kv. kl. 4½. Den tidligere vækning på plejeafdelingerne skyldes, at patienterne var urenlige og måtte

skiftes i løbet af natten. På plejeafdelingen G md. foregik morgengerningen i to perioder kl. 3½-5½ og kl. 7-9.

Måltiderne gives på samtlige afdelinger til følgende tider: morgenmad ca. kl. 7½-8, middagsmad omkring kl. 12, mellemmåltid ca. kl. 13½ (på to af afdelingerne dog først ca. kl. 15) og aftensmad ca. kl. 17½-18.

Tabel 11. *Arbejdets procentvise fordeling i forskellige tidsintervaller*

Patienter på modtagelsesafdelingerne var optaget af beskæftigelsesterapi ca. 4-6 timer daglig. Endvidere tilbragte en del af dem daglig et par timer med spadsereture og gymnastik. Patienter fra disse afdelinger - bortset fra afdeling B - deltog yderligere i forskelligt arbejde uden for afdelingerne.

Patienternes sengetid var omkring kl. 19-20.

Besøgstiden strækker sig af praktiske grunde over store tidsrum af dagen.

Arbejdets fordeling over dagen

Arbejdsområdets procentvise fordeling i forskellige tidsintervaller er vist i tabel 11.

Det fremgår heraf, at den største arbejdsområde på afdelingerne (ca. 15-23 pct.) forelå i tiden kl. 7-9 og kl. 9-11. Arbejdskurven var derefter i hovedsagen konstant

dalende. For 3 afdelingers vedkommende var der nogen stigende tendens i tiden kl. 17-19.

Den stærke bølgebevægelse med en koncentration af arbejdet under morgen- og aftenstunden, der ofte præger arbejdet på almindelige sygehusafdelinger, forekom således ikke i samme udstrækning på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus. Opnåelsen af samlet arbejdstid for personalet måtte derfor på forhånd antages at volde færre vanskeligheder ved sindssygehospitalet end ved andre sygehuse. Som det vil ses af oversigterne i bilag 15-19 over personalets arbejdstid på de undersøgte afdelinger forekom »delt arbejdstid« da også kun i mindre udstrækning og mellemliggende fritimer, hvor sådanne optræder, var normalt placeret i eftermiddagstimerne.

1. Nogle bemærkninger angående beskæftigelsesterapi (symbol 17), journal- og andet skrivearbejde (50) og transport uden patient (71)

I det følgende skal omtales forskellige symboler (17, 50 og 71), der har givet anledning til særlig undersøgelse.

Beskæftigelsesterapi (symbol 17)

Beskæftigelsesterapi anvendes her som betegnelse for enhver beskæftigelse, der tilrettelægges for patienterne på afdelingerne eller uden for disse, herunder på de særligt indrettede værksteder¹⁾ med det for øje at sætte den pågældende i gang og skabe kontakten med omgivelserne, samt at aflede sygdomsfølelsen og lediggangens nedbrydende virkninger.

I det følgende omtales alene den beskæftigelsesterapi, der var *henlagt til afdelingerne*.

Patienter på modtagelsesafdelingerne B, M og O deltog som tidligere omtalt ca. 4-6 timer daglig i beskæftigelsesterapi. I tabel 12 vises det, hvor lang tid *afdelingernes plejepersonale* daglig anvendte til at beskæftige patienterne. Endvidere ses det, hvorledes terapien fordelte sig på forskellige beskæftigelser, og hvor mange patienter der deltog i terapi. På afdeling B medvirkede en faglig uddannet terapeut (2 gange å 35-40 minutter i løbet af de dage, rationaliseringsundersøgelsen stod på). Ved tabellens udarbejdelse er der set bort fra denne terapeuts arbejde.

Patienternes tilstand på plejeafdelingerne gjorde, at der her praktisk taget ikke forekom beskæftigelsesterapi.

¹⁾ Beskæftigelsesterapien uden for afdelingerne omfattede for mandlige patienters vedkommende gartnerarbejde, kurvefletning, børstenbinderiarbejde, samt arbejde på snedkerværksted, sadelmagerværksted, skomagerværksted, bogtrykkeri og bogbinderi. Kvindelige patienter arbejdede på vævestue, i systue, køkken og vaskeri.

Tabel 12. *Personalets arbejde med beskæftigelsesterapi på forskellige afdelinger på sindsygehospitalet ved Aarhus. (Heri ikke indbefattet beskæftigelsesterapi uden for afdelingerne)*

	Modtagelsesafdeling		
	M md.	O md.	B kv.
Antal minutter anvendt gennemsnitlig pr. dag	475,2	17,5	98,6 ¹⁾
Forskellige terapiformer	i procent af samlet tid til terapi		
Deltagelse i rengøring, opvask m. m. på afdelingen	–	–	14,2
Strikketøj	–	–	42,2
Kniplearbejde	–	–	2,1
Syning	–	–	5,4
Stopning af strømper	6,3	–	2,6
Opplukning af klude	38,4	–	–
Vævning af bånd	9,7	–	–
Fremstilling af konvolutter	–	ca. 50,0	–
Læseøvelser	2,2	–	11,4
Skriveøvelser	–	–	3,1
Spil (kort, ludo, dam etc.)	43,4	ca. 50,0	19,0
Ialt	100,0	100,0	100,0
Antal beskæftigede patienter ²⁾	12 ⁴⁾	11 ⁵⁾	14
Antal patienter ialt på afdelingen ³⁾	21,3	23	19

Det fremgår af tabel 12, at terapien, når der bortses fra afdeling M, der senere vil blive omtalt, har beslægtet længst tid og har været mest nuanceret i valget af beskæftigelsesformer på *afdeling B*.

Afdeling B havde under rationaliseringsundersøgelsen 19 patienter, hvoraf 14 deltog i beskæftigelsesterapi. Personalet anvendte daglig gennemsnitlig ca. 99 minutter til terapi. Patienterne blev beskæftiget med strikning, kniplearbejde, syning, skrivearbejde, læseøvelser, stopning af strømper, rengøringsarbejde, forskelligt underholdningsspil og lignende. Personalet, herunder navnlig det faste personale, var meget interesseret i at beskæftige patienterne. Den syge-

plejerske på denne afdeling, der som tidligere nævnt specielt havde som opgave at tage sig af nyopererede patienter, deltog også, så ofte forholdene tillod det, i beskæftigelsen af patienterne.

Rationaliseringsfirmaet har som sit indtryk anført, at beskæftigelsesterapien på afdeling B i højere grad end på de andre undersøgte afdelinger virkede efter sin hensigt; dog klagede patienterne over, at arbejdet ikke var tilstrækkeligt afvekslende, og at det ofte var svært at holde interessen vedlige i længere tid ad gangen.

På *afdeling M* virkede beskæftigelsesterapien kun i ringe grad efter sin hensigt. Det var rationaliseringsfirmaets indtryk, at af-

¹⁾ Ved dette arbejde var der desuden beskæftiget en terapeut. Ved tabellens udarbejdelse er der set bort fra dennes arbejde.

²³⁾ Tallene er gennemsnitstal for de dage, hvor undersøgelsen stod på.

⁴⁻⁵⁾ På afdelingerne M og O deltog henholdsvis 5 og 8 patienter i terapi *uden for* afdelingerne (på værksteder m. m.).

delingens personale kun i ret begrænset udstrækning var indstillet på at give patienterne den nødvendige vejledning. Terapien beslaglagde ganske vist på denne afdeling ikke mindre end 475 minutter daglig. Foruden oplukning af klude var der imidlertid hovedsagelig kun tale om underholdningsspil, i hvilket personalet deltog. 12 af afdelingens 21 patienter deltog i terapi.

Beskæftigelsesterapien på afdeling O bestod i den tid, hvor undersøgelsen stod på, væsentligst i fremstilling af konvolutter og underholdningsspil og optog kun ca. 17,5 minutter daglig af personalets tid. Patienterne ydede hinanden bistand ved terapien. 11 af afdelingens 23 patienter var beskæftiget.

Det skal dog bemærkes, at flere patienter såvel på afdeling M som på afdeling O havde arbejde uden for afdelingen på værksteder m. m. Den tid, personalet de pågældende steder anvendte til vejledning af patienterne, er ikke medtaget i de i tabel 12 viste tal.

Journal- og andet skrivearbejde (symbol 50)

I tabel 13 er det vist, hvor lang tid der blev anvendt til skrivearbejdet.

Tabel 13. *Den anvendte tid til skrivearbejdet på forskellige afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus*

Afdeling	Minutter	I procent af totaltiden for afdelingens arbejde
M	103	2,7
O	131	5,8
B	209	7,9
G md.	83	2,6
G kv.	32	1,0

Tiden til skrivearbejdet varierede fra afdeling til afdeling, hvilket hænger sammen

med forskelligheder i antallet af noteringer ved afdelingerne.

Afdeling B havde den største tid til dette arbejde (7,9 pct. af totaltiden), hvilket skyldes, at der på denne afdeling som led i videnskabeligt arbejde i forholdsvis stor udstrækning blev indsamlet og noteret oplysninger om patienternes tilstand. En oversigt over denne afdelings skrivearbejde, således som dette forekom under rationaliseringsundersøgelsen, er vist i bilag 20.

Transport uden for afdelingen (symbol 71)

Af totalstudierne (bilag 1-5) fremgår det, at mellem 4,1 og 6,6 pct. af den samlede arbejdstid anvendtes til ærinder uden for afdelingerne. På hver af afdelingerne medgik der 2-3 arbejdstimer daglig hertil.

Ifølge rationaliseringsfirmaets undersøgelse fordelte ærinderne sig for samtlige afdelinger under eet således:

Ærinder til køkken	28,2 pct.
Ærinder til vaskeri	16,3 pct.
Ærinder til depot m. m.	9,6 pct.
Ærinder til lægeværelse	20,1 pct.
Ærinder til kontor	17,2 pct.
Andre ærinder	8,6 pct.

lait 100 pct.

Ærinder til køkken og vaskeri blev fortrinsvis udført af husassistenter, på en enkelt afdeling dog med hjælp af en patient. På afdeling G kv. deltog de supplerende sygeplejersker tillige i dette arbejde. Ærinder med journaler, blanketter o. lign. blev altid udført af sygeplejersker og plejere.

Ærinderne var hyppigst henlagt til formiddagen, uanset at der netop på denne tid af dagen var størst travlhed på afdelingerne.

g. Aften- og natarbejdet

Totalstudier over aften- og natarbejdet (kl. 19³⁰-7) på de undersøgte afdelinger er vist i bilag 6.

Den langt overvejende del af dette arbejde vedrørte symbol 80 vagttid, hvorved forstås den tid, hvor personalet ikke udfører be-

stemte arbejder, men er til rådighed på afdelingen. På de 2 plejeafdelinger (afdeling G md. og G kv.) er dog også medgået betydelig tid til symbolerne 20 og 23 vaske patient

og bækken, uringlas m. m. Herudover optræder der i studierne forskellige korte tider, f. eks. til symbol 10 medicingivning og til symbol 15 patientomsorg.

3. Forslag til forbedret tilrettelæggelse af sygeplejen på sindssygehospitalet

Af redegørelsen for sygeplejearbejdets tilrettelæggelse på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus fremgår det, at der i ikke ubetydelig grad findes fælles træk i sygeplejen ved et sindssygehospital og ved et almindeligt sygehus. Dette skyldes bl. a. de senere års mere aktive behandling og pleje på sindssygehospitalet, og en fortsat udvikling heraf vil i endnu højere grad skabe lighedspunkter mellem sindssygeplejen og anden sygepleje. På den anden side findes der dog også forskelligheder, og flere

af disse er af en sådan art, at rationalisering i sygeplejen på sindssygehospitalet kan volde større vanskeligheder end på almindelige sygehuse. Alligevel er det udvalgets opfattelse, at der også inden for sindssygeplejen med fordel vil kunne foretages rationalisering. Rationaliseringen må - på samme måde som ved de almindelige sygehuse - gå ud på hensigtsmæssige ændringer i sygeplejearbejdets tilrettelæggelse og i udførelsen af enkelte arbejder.

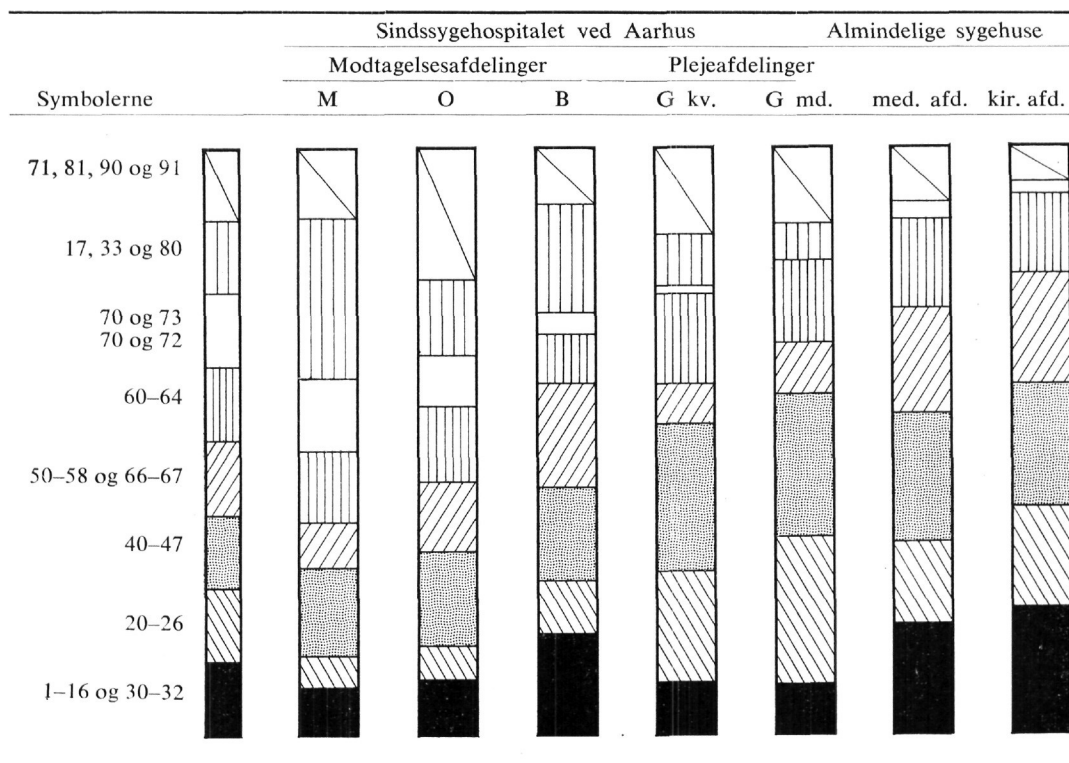
a. *Forskellige forslag vedrørende sygeplejearbejdets tilrettelæggelse og udførelse*

I tabel 14 har man inddelt symbolerne på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus og på de almindelige sygehuse i 8 grupper og vist, hvorledes tiden til dagarbejdet fordeler sig relativt inden for disse. Som tidligere omtalt var der visse forskelligheder i symbolernes forekomst på sindssygehospitalet og på almindelige syge-

huse, men i store træk er de arbejder, som grupperne omfatter, dog fælles.

En undtagelse danner alene en gruppe, der hovedsagelig omfatter symbolerne 17 beskæftigelsesterapi og 33 overvågning og observation af patienter uden forbindelse med andet arbejde. Disse symboler er særlige for sindssygehospitalet.

Tabel 14. *Dagarbejdets varighed på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus og på den typiske medicinske og den typiske kirurgiske afdeling ved almindelige sygehuse (i h. t. sygeplejerskeudvalgets gennemsnitsstudier i betænkning I) relativt fordelt på forskellige grupper af symboler*

Transport uden patient (ærinder), personlige fornødenheder og unødvendig spildtid (symbolerne 71, 81 og 90-91).

Beskæftigelsesterapi, overvågning og observation af patienter, samt vagt (uden forbindelse med andet arbejde) (symbolerne 17, 33 samt 80).

Transport og spadsereture med patient og overvågning af arbejdshold uden for afdelingen (symbol 70 og 73 på sindssygehospitalet).

Transport med patient og arbejde, der ikke berører afdelingen og dennes patienter (symbolerne 70 og 72 på de almindelige sygehuse).

Rengøring (symbolerne 60-64).

Skrivearbejde, instruktion og forskellige andre arbejder uden patient (symbolerne 50-58 og 66-67).

Madgivning (symbolerne 40-47).

Almindelig hygiejne (symbolerne 20-26).

Undersøgelse, behandling og øvrige arbejder med patient (symbolerne 1-16 og 30-32).

Som det vil ses af oversigten i tabel 14, gælder det om *de 7 øvrige grupper*, at den tid, de hver for sig har optaget, vel veksler en del fra afdeling til afdeling, men nogen afgørende forskel er der dog ikke mellem forholdene på sindssygehospitalet og på de almindelige sygehuse. Der er derfor grund til at antage, at de retningslinier for sygeplejearbejdets tilrettelæggelse på medicinske og kirurgiske afdelinger, som udvalget har fremsat i betænkning I, i en vis udstrækning også vil kunne finde anvendelse ved tilrettelæggelsen af sindssygeplejen. De arbejder, for hvilke dette er tilfældet, vedrører: undersøgelse, behandling og øvrige arbejder med patient (symbolerne 1-16 og 30-32), almindelig hygiejne (20-26), madgivning (40-47), skrivearbejde, instruktion og forskellige andre arbejder uden patient (50-58 og 66-67) samt rengøring (60-64). Tilsammen optog de mellem halvdelen og fire femtedele af det samlede arbejde på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet ved Aarhus. Den øvrige tid medgik til beskæftigelsesterapi (17), overvågning og observation (33), samt til ærinder (71), nødvendig (81) og unødvendig spildtid (90-91).

Ved sygeplejearbejdets tilrettelæggelse på sindssygehospitalet må opmærksomheden i særlig grad rettes mod de side 18 foran nævnte hovedarbejder i sygeplejen. Da flere af disse symboler også forekom som hovedarbejder på de medicinske og kirurgiske afdelinger, skal enkelte af de tidligere fremsatte forslag vedrørende arbejdets tilrettelæggelse gentages:

Det bør i første række tilstræbes at henlægge stuegang (1), patienternes morgen- og aftentoilette (20) og madlavning (40) til de for hele arbejdsplanen mest hensigtsmæssige tidspunkter. Da adskillige arbejder udføres i tilslutning til disse symboler, vil det være formålstjenligt, at de udføres så præcist som muligt. Selv kortvarige forsinkelser for eksempel af stuegangen kan betyde et ikke ringe arbejdstab, når man tager i betragtning, at den tabte arbejdstid er udtrykt i forsinkelsens varighed multipliceret med antallet af personer, der som følge af forsinkelsen afbrydes i arbejdet. Patientvækningen bør foretages så sent som muligt og påbegyndelsen af patienternes morgentoilette udskydes mest muligt. De arbejder, der ikke nødvendigvis skal foretages i morgengæringen, bør derfor henlægges til andre tidspunkter. Instruktion, rapport m. m. (51) var eet af hovedsymbolerne på de almindelige sygehusafdelinger, men fandtes ikke blandt disse på sindssygeafdelingerne. Der synes derfor anledning til at fremhæve, at instruktion af oplysende og vejledende karakter virker stimulerende på personalets interesse for arbejdet og på følelsen af medansvar og vil i nogen grad kunne overflødiggøre de spredte tider, hvor der i dagens løb gives enkeltvis besked til personalet. Fælles instruktion bør, hvor dette er muligt, foruden om morgenen og om aftenen gives efter stuegangens afslutning. Ved påbegyndelsen af aftenengæringen bør der tillige gives fornøden instruktion til de personer, der da indtræder i arbejdet.

De særlige forhold inden for sindssygeplejen må tages i betragtning. Der må drages omsorg for, at der til stadighed er tilstrækkeligt personale til stede på afdelingen til beskyttelse overfor aggressive tendenser hos patienter («det akutte behov» i sindssygeplejen).

Særlig opmærksomhed er der grund til at skænke symbolerne 17, beskæftigelsesterapi og 33, overvågning og observation af patienter (uden forbindelse med andet arbejde). Disse symboler, der er af stor betydning i sygeplejen på sindssygehospitaler, optog som vist i totalstudierne en væsentlig del af afdelingernes arbejdstid, på en enkelt afdeling (M) tilsammen mere end en fjerdedel af arbejdstiden. Hvor lang tid, der må afsættes

til disse symboler for afdelingernes vedkommende, kan volde tvivl. Både om beskæftigelsesterapi og observation gælder det, at den tid, der må anvendes hertil, til en vis grad svinger under hensyn til de skiftende patienters krav. Hvad angår observationen skulle den i øvrigt kunne foretages dels under udførelse af andet arbejde, dels under samtaler med patienterne (symbol 15). Beskæftigelsesterapi og observation af patienter er i disse år i stadig udvikling, og også den foreliggende undersøgelse har vist, at det vil være af stor betydning, at personalet udrustes med en god mentalhygiejnisk indsigt og anvender rigelig tid til samtaler med patienterne og til observation. Uden i øvrigt at tage nærmere stilling til, hvor lang tid disse arbejder kræver, mener udvalget som resultat af undersøgelsen i Aarhus at kunne foreslå, at det - hvor dette i øvrigt er foreneligt med disse symbolers rette udførelse - ved arbejdstilrettelæggelsen tilstræbes at henlægge beskæftigelsesterapi og samtaler med patienterne til de tider, hvor personalets antal som følge af hensynet til »det akutte behov« i sygeplejen overstiger, hvad plejen i øvrigt kræver, og hvor personalet derfor har overskydende tid. Endvidere kan det anbefales at anvende en del af den tid, der nu medgår til overvågning, tillige til beskæftigelsesterapi. I mange tilfælde vil personalet samtidig med at beskæftige patienterne ved terapi have lejlighed til at gøre iagttagelser om dem. Angående beskæftigelsesterapien henvises i øvrigt til det senere i afsnit b 1* anførte.

Udvalget har i betænkning I foretaget en undersøgelse af mulighederne for at afkorte tiden til forskellige sygeplejearbejders udførelse (afsnit VI c, 3a). Nogle af de herunder fremsatte forslag vil ligeledes kunne finde anvendelse på sindssygehospitalerne. Forslaget vedrørende madgivning synes af særlig interesse og skal derfor kort gengives.

Det anbefales at anvende en vogn ved madgivning. Vognen kan konstrueres med to faste og to bevægelige hjul og forsynes med klapper, der kan slås op som arbejdsbord. (En elektrisk opvarmet vogn, hvori maden transporteres fra centralkøkkenet til afdelingen, vil i almindelighed være det mest hensigtsmæssige.) Inden serveringen forsynes vognen med service m. m. Ved serveringen betjenes madvognen af en kvalificeret arbejdskraft, der forestår opøsningen af maden og en mindre kvalificeret (eventuelt en husassistent), der omdeler portionerne, idet vognen køres til de enkelte stuer. Da den tid, der medgår til opøsning og ordning af serveringsbakker, er længere end gangtiden fra madvogn til patient, vil husassistenten kunne bistå ved arbejdet med bakkerne.

Ved undersøgelser omfattende ca. 200 patientserveringer har rationaliseringsfirmaet beregnet, hvor lang tid der anvendes til servering af frokost, middag og aftensmad efter foranstående forslag, og hvor lang tid der anvendes, når personalet, således som det ofte er tilfældet, bevæger sig til køkkenet og tilbage een eller flere gange for hver patient. Undersøgelsen viste, at der ved madgivning efter forslaget opnås en ikke uvæsentlig tidsbesparelse, hvilket hovedsageligt skyldes, at personalets gangtid bliver kortere, og at unødvendig ventetid navnlig under opøsningen mindskes, når madgivningen forestås af kun 2 personer.

Det bemærkes, at den tid, der medgår til at made patienter og yde dem bistand ved måltiderne, ikke er medtaget i beregningen. Hvor stort et personale, der kræves hertil, vil afhænge af antallet af patienter, der skal hjælpes.

Den foreslåede fremgangsmåde ved madgivningen vil mange steder nedsætte antallet af personer, der deltager i serveringen. Det bliver herved muligt i videre udstrækning end hidtil at lægge personalets og patienternes spisetid til samme tidspunkt. I de tilfælde, hvor sygeplejepersonalet får samme kost som patienterne, vil denne ordning tillige være tidsbesparende for centralkøkkenet.

Endvidere er det udvalgets opfattelse, at der ikke mindst ved sindssygehospitalerne vil være mulighed for en centralisering af arbejder, f. eks. opvask og budtjeneste.

Den unødvendige spildtid (symbolerne 90 og 91), der, som det fremgår af totalstudierne i bilag 1-5, optog en ret betydelig tid, vil an-

tagelig kunne nedsættes væsentligt ved en mere hensigtsmæssig arbejdstilrettelæggelse.

Hvad angår spørgsmålet om sindssygeafdelingers rette personalenormering, har de foretagne undersøgelser på sindssygehospitalet ved Aarhus ikke været så omfattende, at de tillader en besvarelse heraf. Udvalgets forslag vedrørende sygeplejearbejdets tilrettelæggelse og udførelse, herunder centralisering af visse arbejder, skulle kunne medvirke til at mindske afdelingernes personalebehov. Imidlertid sætter sikkerhedshensynet i sindssygeplejen som omtalt en grænse for, hvor langt ned en afdelings personale kan komme, og kan derved komme til i nogen grad at udelukke en personalebegrænsning. Det kan endvidere tænkes, at der, efterhånden som personalet udrustes til mere effektivt at deltage i beskæftigelsesterapi og samtale med patienterne, må afsættes mere tid hertil. Også det, at sindssygeplejen i disse år er i stadig

udvikling, gør det vanskeligt på nuværende tidspunkt at udtale sig om normeringsspørgsmålet i sindssygeplejen. Det må anbefales, at dette spørgsmål gøres til genstand for fortsat undersøgelse.

Ved rationaliseringsundersøgelsen på de almindelige sygehuse påviste man, hvorledes det gennem en kvalifikationsbedømmelse af de forskellige sygeplejearbejder var muligt at opstille ændrede retningslinier for arbejdets fordeling mellem personalegrupperne (sygeplejersker, sygehjælpere og husassistenter), således at der fremkom en formindskelse af sygeplejerskebehovet. En kvalifikationsbedømmelse af arbejdet inden for sindssygeplejen er som tidligere nævnt ikke på indeværende tidspunkt mulig, og ad denne vej vil der derfor ikke for sindssygeplejens vedkommende kunne opnås et nedsat sygeplejerskebehov.

b. Forslag vedrørende beskæftigelsesterapi, journal- og andet skrivearbejde, transport uden patient og tekniske hjælpemidler m. m.

1. Beskæftigelsesterapi (symbol 17)*

I de senere år er beskæftigelsesterapien blevet tillagt stadig stigende vægt ved behandlingen af sindslidelser, og bestræbelserne er gået ud på at forstærke indsatsen på dette felt. Etablering af en effektiv beskæftigelsesterapi har imidlertid voldt vanskeligheder. Dette skyldes, at hospitalernes personale ofte kan savne de nødvendige forudsætninger for at deltage i dette arbejde, og at der ofte savnes uddannede beskæftigelsestereapeuter. Det gælder i høj grad om at vække interesse hos den enkelte medarbejder for beskæftigelsesterapien og derigennem søge at effektivere denne side af hospitalets arbejde mest muligt. Der må gives systematisk oplæring af sygeplejepersonalet i beskæftigelsesterapi, og samarbejdet mellem sygeplejepersonalet og

fagligt uddannede beskæftigelsestereapeuter må sikres blandt andet med en passende undervisning af de pågældende i mentalhygiejne.

Det er udvalgets opfattelse, at hele spørgsmålet om beskæftigelsesterapi som led i terapien på sindssygehospitaler bør tages op til nærmere overvejelser. Blandt de spørgsmål, der i denne forbindelse trænger sig på, kan nævnes: undersøgelse af, i hvilken udstrækning beskæftigelsesterapien bør finde sted på afdelingerne og i hvilken udstrækning uden for disse (den centraliserede terapi), retningslinier for sygeplejepersonalets medvirken ved beskæftigelsesterapi - hvorunder indgår spørgsmålet om, eventuelt i form af kursus, at bibringe personalet den nødvendige forståelse for opgaven - antagelsen af beskæftigelsestereapeuter og disses samarbejde med

det øvrige personale, samt terapiens tilrettelæggelse som led i afdelingsarbejdet.

Der henvises i øvrigt til de bemærkninger om beskæftigelsesterapi, der er fremsat i afsnit a.

2*. *Journal- og andet skrivearbejde*
(symbol 50)

Skrivearbejdet vil ifølge rationaliseringsfirmaets undersøgelser på forskellig måde kunne rationaliseres. Det materiale, firmaet har haft lejlighed til at indsamle herom under undersøgelserne på sindssygehospitalet ved Aarhus, har imidlertid ikke haft et sådant omfang, at det vil kunne danne grundlag for mere almindelige forslag, men undersøgelserne har dog vist, at det må antages at være muligt at opnå forenklinger og tidsbesparelser med hensyn til ekspeditionen af skriftlige meddelelser mellem sygehusets forskellige afdelinger, laboratoriet, kontorer m. m.

I øvrigt vil det ifølge rationaliseringsfirmaets formening være hensigtsmæssigt, at hospitalerne foretager nærmere undersøgelser sigtende på at fastslå hensigtsmæssigheden af forretningsgangen i det hele taget med hensyn til skrivearbejde, blanketudformning, størrelsesformater, tekst m. m.

3*. *Transport uden patient (symbol 71)*

Ekspeditionen mellem afdelingerne og køkken, vaskeri m. m. var ikke hensigtsmæssigt tilrettelagt. Ifølge rationaliseringsfirmaets beregninger vil den til symbol 71 på afdelingerne anvendte tid kunne reduceres med ca. 75 pct. gennem etablering af en centraliseret

budtjeneste og forenkling af blanketekspeditionerne.

Det vil i øvrigt være hensigtsmæssigt at have en fast postgang af passende hyppighed mellem afdelingerne. Denne kan etableres således: Ved afdelingens indgang anbringes et bord eller skab, der er delt i 2 afsnit. De ting, der skal føres fra afdelingen, anbringes i det ene afsnit, i det andet anbringes alle forsendelser til afdelingen. Postgangen udføres til bestemte tider af et fast bud. Enkelte transporter vil kunne udføres af husassistenter i tilslutning til disses spisepause.

En ikke ubetydelig ventetid i køkkenet ved afhentning af mad til afdelingerne vil kunne afhjælpes derved, at maden transporteres til afdelingerne af et særligt personale. Ved et ringe- eller lyssystem kan afdelingerne adviseres, når maden er bragt til afdelingen.

4*. *Tekniske hjælpemidler m. m.*

Megen tid anvendes til låsning af døre på sindssygehospitaler. Undersøgelsen på en af afdelingerne i Aarhus viser, at der i dagens løb blev anvendt nøgler 600-700 gange, og at de på afdelingen beskæftigede lånte nøgler hos hinanden omtrent 100 gange. Ved indførelsen af et kombinationslåsesystem, hvorefter enkelte nøgler tilpasses samtlige låse på afdelingen, medens andre kun kan anvendes ved færre låse, vil der blive opnået en væsentlig lettelse i arbejdet.

Afstandene på de undersøgte afdelinger var betydelig, og rullende materiel vil derfor kunne finde anvendelse i stor udstrækning. Som eksempel på rullende materiel - der kun i begrænset omfang fandtes på de undersøgte afdelinger - kan nævnes: vogne til transport af mad, af service samt af rent og snavset tøj.

Resumé¹⁾

Efter en omtale i *kapitel 1 af den fremgangsmåde, der har været anvendt ved rationaliseringsundersøgelsen på sindssygehospitalet ved Aarhus* - der i alt væsentligt har været af samme art som ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse - gives der i *kapitel 2* en redegørelse for, *hvorledes sygeplejearbejdet er tilrettelagt på de undersøgte afdelinger* (3 modtagelses- og behandlingsafdelinger, een med urolige, mandlige patienter og to med rolige, henholdsvis mandlige og kvindelige patienter og 2 plejeafdelinger med kroniske, uklare og urenlige, henholdsvis mandlige og kvindelige patienter). Herunder oplyses om afdelingernes *personalenormering og patienttallets størrelse*. Hver af afdelingerne var på undersøgelsens tidspunkt foruden med en afdelingssygeplejerske normeret med en sygeplejerske. I stedet for en sygeplejerske havde modtagelsesafdelingen med rolige, mandlige patienter dog en plejerassistente, og den tilsvarende kvindeafdeling havde 2 sygeplejersker. I øvrigt var mandsafdelingerne normeret med plejere (og en enkelt plejer-elev) og kvindeafdelingerne med supplerende sygeplejersker. Ved hver af afdelingerne fandtes der 1 husassistent og ved plejeafdelingen for kvinder 2. De 3 modtagelsesafdelinger var normeret med 16-17 senge og plejeafdelingerne med 25. Antallet af indlagte patienter de undersøgte dage lå dog navnlig på mandsafdelingerne noget højere, det beskæftigede personale svarede derimod til det normerede.

Det vises, hvor lang tid der anvendes til

de forskellige af delingsarbejder (symboler) på de undersøgte afdelinger og hvilke forhold, der forklarer, at samme arbejde i flere tilfælde har taget forskellig tid på afdelingerne. *De n største arbejder på hver afdeling* (hovedsymbolerne) omtales særskilt. Disse symboler beslaglagde omkring tre fjerdedele af den samlede arbejdstid i dagarbejdet på den enkelte afdeling, og adskillige af dem gik igen fra afdeling til afdeling (side 18). Samtlige hovedarbejder (9) på de almindelige sygehusafdelinger - bortset fra eet (instruktion, rapport m. m.) - fandtes blandt hovedarbejderne på sindssygeafdelingerne. *Der gives en omtale af personalegruppernes arbejde*. Der er en vis ensartethed med hensyn til afdelingssygeplejerskernes arbejde på de forskellige afdelinger. Foruden arbejde i tilslutning til stuegangen drejede det sig navnlig om patientomsorg, patientbehandling, madgivning, skrivearbejde og instruktion, samt overvågning og observation (uden forbindelse med andet arbejde). Sygeplejerskernes arbejde var betydelig mere uensartet fra afdeling til afdeling end afdelingssygeplejerskernes, selv ved sammenligning blot af afdelinger af samme art, hvorimod de supplerende sygeplejersker, der kun fandtes på afdelinger af forskellig art (en modtagelses- og en plejeafdeling for kvinder), udførte nogenlunde ensartet arbejde og havde en påfaldende ringe spildtid. De beskæftigede sig navnlig med patienternes undersøgelse, behandling og almindelige hygiejne, madgivning og madning, samt overvågning og ob-

¹⁾ Der henvises til bemærkningerne side 7 om, at rationaliseringsberetningen ikke kan betragtes som et fuldgyldigt udtryk for det, der i dag foregår i sygeplejen på sindssygehospitalet ved Aarhus.

servation. Plejernes arbejde på de 2 modtagelsesafdelinger var også præget af ensartethed. Arbejdet vedrørte patienternes almindelige hygiejne, madgivning, rengøring, samt overvågning og observation (på den ene afdeling tillige beskæftigelsesterapi). Endvidere var plejerne i ikke ringe udstrækning beskæftiget uden for afdelingen med overvågning af arbejdshold, spadsereture med patienter og ærinder. Det arbejde plejerne udførte på plejeafdelingen for mænd lå derimod i sin art - bortset fra en del rengøring - snarere på linie med det, de supplerende sygeplejersker tog del i på den tilsvarende kvindeafdeling. Husassistenternes arbejde var iøjnefaldende ensartet. Det omfattede kun et fåtal arbejder, såsom servering af mad, opvask, rengøring og ærinder.

Arbejdsmængden på afdelingerne var størst i nogle formiddags- og eftermiddagstimer, men den stærke bølgebevægelse, der ofte præger arbejdet på de almindelige sygehusafdelinger, forekom ikke i samme udstrækning på de undersøgte afdelinger på sindssygehospitalet. Beskæftigelsesterapi forekom i meget forskellig udstrækning på de 3 modtagelsesafdelinger. Som følge af patienternes tilstand var der praktisk taget ikke tale om beskæftigelsesterapi på de 2 plejeafdelinger. Særlige undersøgelser har været foretaget af afdelingernes skrivearbejde og den tid, der anvendtes til ærinder, samt af aften- og natarbejdet.

I kapitel 3, forslag til forbedret tilrettelæggelse af sygeplejearbejdet på sindssygehospitalet anføres, hvorledes undersøgelsen har vist, at der i ikke ubetydelig grad er fælles træk i sygeplejen på et sindssygehospital og et almindeligt sygehus, og at det derfor må antages, at *de retningslinier, der er fremsat for sygeplejearbejdets tilrettelæggelse på almindelige sygehuse* i udvalgets betænkning I (kapitel VI, 2 og 3) i en vis udstrækning også

vil kunne finde anvendelse i sindssygeplejen. Dette gælder blandt andet forslagene vedrørende *medicingivning, madgivning, opvask og rengøring* (betænkning I, kapitel VI, 3a) og endvidere om *centralisering*, for eksempel af opvask, rengøring og budtjeneste (3c). Spørgsmålet om den *rette personalenormering* i sygeplejen på sindssygehospitaler rejses og foreslås gjort til genstand for fortsat undersøgelse. På nogle punkter adskiller sygeplejen på sindssygehospitaler sig fra anden sygepleje. Der må for eksempel til stadighed være tilstrækkeligt personale til stede på afdelingerne af hensyn til beskyttelsen mod aggressive tendenser fra patienternes side («det akutte behov»). Personalet får derfor ind imellem overskydende tid, og det foreslås, at man - for at undgå spildtid - ved arbejdets tilrettelæggelse, hvor dette i øvrigt er muligt søger at henlægge *beskæftigelsesterapi og samtaler med patienter* (observation) til denne overskydende tid. Endvidere foreslås, at den tid, der normalt medgår til overvågning, så vidt muligt anvendes til *beskæftigelsesterapi*. Beskæftigelsesterapien foreslås effektiviseret, blandt andet ved systematisk oplæring af sygeplejepersonalet på dette område, ligesom det påpeges, at personalet bedre vil kunne udnytte samtaler med patienterne til observation og sjælesorg i mentalhygiejnisk betydning, hvis de udrustes med en god mentalhygiejnisk indsigt, hvilket tillige vil kunne udbygge samarbejdet mellem de forskellige personalegrupper.

Med henblik på at opnå tidsbesparelser og forenklinger i arbejdet tilrådes en særlig undersøgelse af *journal- og skrivearbejde*. *Budtjenesten* foreslås ligeledes forenklet og forskellige *tekniske hjælpemidler* taget i brug, for eksempel vogne til transport af mad, service samt rent og snavset tøj. Et *kombinationslåsesystem* anbefales indført på afdelingerne med henblik på lettelse ved låsning af døre.

BILAG

Totalstudie over dagarbejdet på afdeling M (modtagelsesafdeling med urolige, mandlige patienter)
på sindssygehospitalet ved Aarhus.

Oversigt over den tid, der er anvendt til de forskellige sygeplejearbejder (symboler) i dagarbejdet (kl. 7–19,30)
og over arbejdets fordeling mellem personalegrupperne (angivet i minutter).

Arbejds art	Sym- bol	Kl.							Samlet tid i dagarbejdet	% af totaltid	Tid pr. patient	Personalegruppe			
		7–9	9–11	11–13	13–15	15–17	17–19	19–				Afdelings- sygeplejerske	Syge- plejerske	Plejer	Husassistent
Undersøgelse ..	1	1,3	18,0	43,2			4,7		67,2	1,8	3,2	62,6	3,8	0,8	
	2	2,1				5,6		7,7	0,2	0,4				7,7	
	3						6,1	7,8	13,9	0,4	0,7			13,9	
Behandling	10	10,8		5,0				12,7	2,5	31,0	0,8	1,5	31,0		
	11														
	12	5,1	0,8	2,2					8,1	0,2	0,4	0,8	2,2	5,1	
	13														
	14														
	15	33,9	2,2	4,4		4,9	4,4	4,1	53,9	1,5	2,5	33,0	2,6	18,3	
	16						127,7	0,3	128,0	3,5	6,0	35,1		92,9	
17	23,0	117,0	139,2	19,3	163,0	13,7		475,2	12,8	22,3	53,8	118,9	302,5		
Alm. hygiejne ..	20	87,2	25,7					21,8	4,7	139,4	3,8	6,5	14,9	10,2	114,3
	21														
	22	22,1							22,1	0,6	1,0			22,1	
	23	1,7	1,0	3,2				4,0	9,9	0,3	0,5			9,9	
	24							6,9	6,9	0,2	0,3	1,6		5,3	
	25	2,5	1,1	3,9					7,5	0,2	0,4		1,1	6,4	
Øvrige arbejder med patient	26														
	30	2,3		10,4	5,5				18,2	0,5	0,9	1,7	5,2	11,3	
	31							0,3	0,3					0,3	
	32							1,3	1,3		0,1			1,3	
33	22,2	32,5	74,8	187,5	131,8	91,0	6,9	546,7	14,7	25,6	60,3	126,7	359,7		
Madgivning	40	78,0	19,1	94,2		48,3	128,7		368,3	9,9	17,3	38,8	27,6	155,9	146,0
	41	1,9	10,8	7,5	7,4	10,6	6,1	0,8	45,1	1,2	2,1	15,9	22,8	6,4	
	42	9,1		7,7		0,2	2,3		19,3	0,5	0,9	1,7	1,8	15,3	0,5
	43	26,5		41,4	5,7		27,7		101,3	2,7	4,8		3,2	23,4	74,7
	44														
	45	2,8		7,2					10,0	0,3	0,5	2,0	2,7	5,3	
	46			1,8		1,7	10,0		13,5	0,4	0,6			13,5	
	47														

Forskelligt arbejde uden patient	50	18,5	39,9	10,9		1,7	17,3	14,5	102,8	2,7	4,8	93,9	5,0	3,9	
	51	5,8		4,6		7,8	0,2		18,4	0,5	0,9	8,0	5,6	4,8	
	52	0,8	0,5	4,5	0,2	1,8			7,8	0,2	0,4	1,6	3,8	2,4	
	53				0,9				0,9				0,4	0,5	
	54	10,0	17,9						27,9	0,8	1,3		11,0	16,9	
	55														
	56	2,2							2,2	0,1	0,2	2,2			
	57	19,7	11,7	3,6	13,2	1,7	22,9	10,7	83,5	2,2	3,9	12,5	3,2	67,8	
	58			1,2	0,5	4,5			6,2	0,2	0,3		3,2	3,0	
	60	91,9	51,6	1,0					144,5	3,9	6,8		62,7	81,8	
	61	43,0	12,4	1,7	1,3	21,9	0,9	11,1	92,3	2,5	4,3	2,8	2,6	79,8	7,1
	62	41,5	76,8	10,0	20,0	3,5	11,6		163,4	4,4	7,7		4,1	71,2	88,1
	63	7,1	46,7		10,0			1,3	65,1	1,8	3,1			45,1	20,0
	64														
	65														
	66	0,2		1,5					1,7	0,1	0,1	0,8		0,9	
	67	3,4		4,8					8,2	0,2	0,4		1,7	6,5	
Arbejde uden for afdelingen	70		97,3	10,9	113,9	4,0	1,4		227,5	6,1	10,7		2,6	224,9	
	71	61,2	57,5	19,9	7,9		7,1		153,6	4,1	7,2	3,3	4,7	84,5	61,1
	72														
	73	13,2	80,0	40,0	31,1	38,0			202,3	5,4	9,5			202,3	
Nødvendig spildtid	80							9,4	9,4	0,3	0,4			9,4	
	81	7,6	16,0	31,9	26,0	5,6	4,3		91,4	2,5	4,3	7,3	11,0	61,2	11,9
Unødvend. spildtid	90	6,0	62,3	27,7	34,3	36,2	5,0	34,5	206,0	5,5	9,7	15,5	21,9	103,3	65,3
	91	0,9							0,9					0,9	
Arbejdsstudiet . .	95														
Total tid		665,5	798,8	620,3	484,7	492,8	538,8	109,9	3710,8	100,0	174,4	501,1	472,3	2262,7	474,7
Antal arbejdsdage . .									7,7			1,0	1,0	4,7	1,0

Totalstudiet er et gennemsnit af studier foretaget 25., 26. og 27. januar 1950, det gennemsnitlige antal patienter de undersøgte dage var 21,3.

Forskelligt arbejde uden patient	50	42,3	21,0	11,6	20,2	0,9	33,3	1,3	130,6	5,8	5,7	90,4	40,2	
	51	12,6	7,1	0,9	6,6	7,3	5,2	1,4	41,1	1,8	1,8	15,9	25,2	
	52	1,8	7,9	4,7	5,2	2,1	0,9	0,5	23,1	1,0	1,0	17,1	5,2	0,8
	53					1,0			1,0	0,1			1,0	
	54	4,6	6,2	1,5	2,7	0,7			15,7	0,7	0,7	11,6	4,1	
	55													
	56	0,3		0,8					1,1	0,1	0,1	0,8	0,3	
	57	11,2	0,6	4,6	7,8	7,4	0,7		32,3	1,4	1,4	6,2	25,8	0,3
	58	1,4	1,0	2,0	6,0	3,2	1,4		15,0	0,7	0,7	1,8	12,1	1,1
	60	78,2	14,4	0,3					92,9	4,1	4,0		59,1	33,8
	61	10,2	17,9		1,0				29,1	1,3	1,3	3,4	15,7	10,0
	62	1,7	48,5		45,6	3,8		5,0	104,6	4,6	4,5		20,8	83,8
	63	4,8	61,3						66,1	2,9	2,9		66,1	
	64	0,8				2,5			3,3	0,1	0,1		2,5	0,8
	65													
	66		3,1		5,6				8,7	0,4	0,4	4,6	4,1	
	67													
Arbejde uden for afdelingen	70	43,6	12,5	59,9	7,9	36,1			160,0	7,1	7,0	6,9	145,0	8,1
	71	42,3	47,0	19,1	23,5	2,9	14,7		149,5	6,6	6,5	9,2	98,0	42,3
	72													
	73	2,4	8,8	9,2	9,1	4,2			33,7	1,5	1,5		33,7	
Nødvendig spildtid	80							2,7	2,7	0,1	0,1		2,7	
	81	0,4	26,6	8,9	11,1	1,5		1,6	50,2	2,2	2,2		26,0	24,2
Unødvend. spildtid	90	52,2	23,9	26,3	86,9	42,5	16,5	9,5	257,8	11,4	11,2	49,7	164,2	43,9
	91	7,3	13,9	25,9					47,1	2,1	2,0	4,0	16,7	26,4
Arbejdsstudiet	95			1,7			1,0		2,7	0,1	0,1	2,7		
Total tid		498,3	448,2	379,6	376,2	271,0	232,0	59,9	2265,2	100,0	98,6	475,6	1316,2	473,4
Antal arbejdsdage									4,7			1,0	2,7	1,0

Totalstudiet er et gennemsnit af studier foretaget 20., 21. og 24. januar 1950, det gennemsnitlige antal patienter de undersøgte dage var 23.

Totalstudie over dagarbejdet på afdeling B (modtagelses- og behandlingsafdeling med rolige, kvindelige patienter)
på sindssygehospital ved Aarhus.

Oversigt over den tid, der er anvendt til de forskellige sygeplejearbejder (symboler) i dagarbejdet (kl. 7–19,30)
og over arbejdets fordeling mellem personalegrupperne (angivet i minutter).

Arbejdets art	Sym- bol	Kl.								Samlet tid i dagarbejdet	% af totaltid	Tid pr. patient	Personalegruppe			
		7–9	9–11	11–13	13–15	15–17	17–19	19–	Afdelings- sygeplejerske				Syge- plejerske	Supplerende sygeplejerske	Husassistent	
Undersøgelse ...	1	3,6	46,2	100,4		0,7	3,1	3,8	157,8	5,9	8,3	82,5	16,6	58,7		
	2	1,6	4,7		4,5	4,9	3,1		18,8	0,7	1,0	2,4	2,7	13,7		
	3	3,4	1,7				0,2		5,3	0,2	0,3	2,2	1,7	1,4		
Behandling	10	12,3	1,4	6,9		0,7	13,9	11,8	47,0	1,8	2,5	6,3	25,2	15,5		
	11	4,1	2,4		3,8				10,3	0,4	0,5	3,5	4,5	2,3		
	12	20,5	14,9	1,8	11,9	6,2	0,2	0,4	55,9	2,1	2,9	18,8	18,4	18,7		
	13															
	14		4,2		4,8	1,9	2,5		13,4	0,5	0,7	5,5	5,9	2,0		
	15	21,2	12,8	15,7	25,6	21,7	17,8	13,1	127,9	4,8	6,7	36,1	35,4	56,4		
	16															
17	13,5	14,6	5,4	8,8	42,5	13,8		98,6	3,7	5,2	26,1	64,7	7,8			
Alm. hygiejne ..	20	62,8	0,5	10,2	16,4	11,5	7,8	3,1	112,3	4,2	5,9	13,5	32,8	65,8	0,2	
	21															
	22	36,4	36,8	2,6	7,8	8,4			92,0	3,5	4,8	0,9	19,2	71,9		
	23	4,9	1,1	2,3		5,4	4,9	1,9	20,5	0,8	1,1	4,8	6,9	8,8		
	24						2,3		2,3	0,1	0,1			2,3		
	25	4,2		0,6			4,8		4,8	0,2	0,3		4,8			
26	1,4	6,0				7,4		7,4	0,3	0,4	3,0	3,6	0,8			
Øvrige arbejder med patient	30	1,2			7,1	18,2	7,6		34,1	1,3	1,8	0,9	17,9	15,3		
	31				4,9				4,9	0,2	0,3	1,2		3,7		
	32															
	33	18,5	78,5	66,9	80,8	119,3	22,2	6,2	392,4	14,8	20,6	67,8	105,1	219,5		
Madgivning	40	60,9	0,7	53,1	54,3	2,5	64,5	0,2	236,2	8,9	12,4	25,1	46,8	71,6	92,7	
	41	1,8	0,5	0,1		3,4	3,5		9,3	0,4	0,5	0,9	2,5	5,9		
	42	2,3		3,4	2,9		3,4	1,5	13,5	0,5	0,7		1,5	10,9	1,1	
	43	8,8	2,6	35,7	33,4				85,2	3,2	4,5		1,5	3,2	80,5	
	44															
	45	0,3		1,0			0,5		1,8	0,1	0,1	0,3		1,5		
	46	6,9		6,4	3,8		3,3		20,4	0,8	1,1	4,7	8,1	7,6		
	47	21,8	2,9	1,6		3,6	5,5	2,8	38,2	1,4	2,0	6,8	15,7	15,7		

Forskelligt arbejde uden patient	50	36,2	53,1	23,9	28,0	33,0	27,7	7,0	208,9	7,9	11,0	78,4	90,2	40,3	
	51	7,3	12,3	10,5	17,8	11,5	15,0	9,3	83,7	3,1	4,4	31,4	29,2	18,8	4,3
	52	0,8	3,1	4,5	2,5		0,9	0,1	11,9	0,4	0,6	4,1	5,2	2,4	0,2
	53			0,2			0,7		0,9					0,9	
	54	1,0	14,5	5,8	5,1	0,6	0,5		27,5	1,0	1,4	4,5	10,6	7,8	4,6
	55		1,4	1,6			2,4		5,4	0,2	0,3		3,8	1,6	
	56	2,0			1,3		2,6		6,6	0,2	0,3	2,8	1,6	2,2	
	57	9,6	21,7	3,6	5,7	3,3	44,5	21,3	109,7	4,1	5,8	12,1	32,5	65,1	
	58	0,1	0,7	0,8	0,7	1,2			3,5	0,1	0,2	0,1	1,9	1,2	0,3
	60	35,2	14,7						49,9	1,9	2,6		1,4	1,4	47,1
	61	10,3	37,8						48,1	1,8	2,5		1,4	0,7	46,0
	62	9,7	23,4	7,5	22,6	10,4	1,6		75,2	2,8	4,0		3,1	5,5	66,6
	63	10,7		1,1	11,3	14,2		0,9	38,2	1,4	2,0	0,4		0,5	37,3
	64	1,0	0,2		9,4	1,6	0,2		12,4	0,5	0,7		0,5	5,1	6,8
	65														
	66		1,3						1,3	0,1	0,1	1,3			
	67			7,2	11,9	2,1			21,2	0,8	1,1	0,2	3,1	16,9	1,0
Arbejde uden for afdelingen	70	5,4	6,6		52,5	19,7	5,0		89,2	3,4	4,7	3,8	22,2	62,1	1,1
	71	28,9	68,9	26,3	19,0	10,8	10,1	1,8	165,8	6,2	8,7	2,1	26,9	56,5	80,3
	72														
	73														
Nødvendig spildtid	80														
	81	7,4	0,7	12,0	3,5	6,9	2,7	2,0	35,2	1,3	1,9	12,0	7,8	12,7	2,7
Unødvend. spildtid.	90	3,1	2,2	9,1	1,7	9,4	8,6	3,7	37,8	1,4	2,0	4,5	14,7	16,1	2,5
	91			6,2			2,2		8,4	0,3	0,4			2,8	5,6
Arbejdsstudiet . .	95		1,4	1,3		4,2	0,2		7,1	0,3	0,4	6,5	0,2	0,4	
Totaltid		480,5	497,1	435,7	463,8	384,8	305,4	90,9	2658,2	100,0	139,8	477,5	697,8	1002,0	480,9
Antal arbejdsdage . .									5,5			1,0	1,5	2,0	1,0

Totalstudiet er et gennemsnit af studier foretaget 9., 10., 11. og 12. januar 1950, det gennemsnitlige antal patienter de undersøgte dage var 19.

Forskelligt arbejde uden patient	50	2,6	32,2	25,2	8,7	8,6	3,3	2,1	82,7	2,6	2,7	64,2	2,2	16,3	
	51	2,6	12,8	16,8	8,2	3,7	20,1		64,2	2,0	2,1	26,7	13,3	24,2	
	52		0,7			0,3			1,0	0,1		0,7	0,3		
	53				4,3				4,3	0,1	0,1		1,5	2,8	
	54	1,8	22,4	2,8	0,8		6,0		33,8	1,1	1,1	17,4	10,5	5,9	
	55														
	56				1,2	0,5			1,7	0,1	0,1		0,8	0,9	
	57	8,5	10,5		0,6	3,1	34,2	0,2	57,1	1,8	1,8	3,1	15,5	38,5	
	58				2,0	11,6			13,6	0,4	0,4		1,3	3,9	8,4
	60	9,2	110,2	5,8	13,8	1,3		8,1	148,4	4,7	4,8	5,6	40,2	60,6	42,0
	61	3,7	77,2		16,7	13,6	7,5	1,6	120,3	3,8	3,9	8,1	3,0	89,1	20,1
	62		43,1		38,7				81,8	2,6	2,6	7,2	12,2	12,9	49,5
	63		12,7		71,8	5,1			89,6	2,8	2,9	1,3	1,5	73,9	12,9
	64	0,3	27,1	2,1	1,2	2,5			33,2	1,0	1,0		0,3	31,3	1,6
	65														
	66				5,4				5,4	0,2	0,2		5,4		
	67														
Arbejde uden for afdelingen	70														
	71	44,7	48,1	38,2	5,2	1,9	7,9		146,0	4,6	4,7	7,4	13,4	57,1	68,1
	72														
	73														
Nødvendig spildtid	80							13,1	13,1	0,4	0,4	1,9		11,2	
	81	8,3	90,4	34,0		0,8	1,7	16,8	152,0	4,8	4,9	32,8	15,9	60,2	43,1
Unødvend. spildtid	90		8,2	8,6	19,1	15,3		3,7	54,9	1,7	1,8	1,7	2,0	28,9	22,3
	91		2,9				6,9		9,8	0,3	0,3	3,3		3,7	2,8
Arbejdsstudiet . . .	95		2,0	1,5	2,8		10,4	11,2	27,9	0,9	0,9	15,4	5,8	6,7	
Totaltid		714,9	707,5	559,8	465,0	271,0	354,9	89,9	3163,0	100,0	102,0	484,8	491,5	1707,0	479,7
Antal arbejdsdage . .									6,6			1,0	1,0	3,6	1,0

Totalstudiet er et gennemsnit af studier foretaget 17., 18. og 19. januar 1950, det gennemsnitlige antal patienter de undersøgte dage var 31.

Forskelligt arbejde uden patient	50	5,6	11,6	1,5	4,9	0,8	6,8	0,3	31,5	1,0	1,2	29,4	1,5		0,6
	51	6,5	4,8	0,2	4,2	1,5	15,9	7,2	40,3	1,3	1,5	14,8	3,3	18,9	3,3
	52	0,1	0,3	10,0		0,1	2,0		12,5	0,4	0,5	12,3	0,1	0,1	
	53														
	54	4,7	11,5	7,7	4,2				28,1	0,9	1,0	20,2		3,2	4,7
	55							0,9	0,9			0,9			
	56			2,5				0,3	2,8	0,1	0,1	2,5		0,3	
	57	2,3	4,0	4,2	0,3	32,4	14,8		58,0	1,8	2,2	14,0	7,1	36,9	
	58	0,1		0,1		0,7	1,8		2,7	0,1	0,1	1,7		1,0	
	60	64,1	100,2	21,5	3,0	0,4			189,2	6,0	7,0	0,4	5,0	19,3	164,5
	61	32,6	6,0	5,8	2,5	13,0			59,9	1,9	2,2		1,2	11,6	47,1
	62	0,5	13,4		20,7	2,1			36,7	1,2	1,4			7,7	29,0
	63	12,0	114,0		39,7	27,3			193,0	6,1	7,2		5,9	3,2	183,9
	64	0,1		13,4		0,6			14,1	0,4	0,5	0,8	0,7	7,9	4,7
	65														
	66					2,4	0,2		2,6	0,1	0,1			2,1	0,5
	67				15,7				15,7	0,5	0,6	4,2		11,0	0,5
Arbejde uden for afdelingen	70			1,0	12,9				13,9	0,4	0,5		3,5	10,4	
	71	43,8	47,9	54,8	27,4	3,5	12,4	0,7	190,5	6,1	7,1	15,1	15,7	22,5	137,2
	72														
	73														
Nødvendig spildtid	80							9,8	9,8	0,3	0,4	2,2		7,6	
	81	43,4	1,2	34,9	42,5	17,7	1,2	2,1	142,9	4,5	5,3	14,8	54,5	29,9	43,7
Unødvend. spildtid	90	5,1	30,0	10,8	1,2	0,4	7,3		54,8	1,7	2,0	11,6	20,0	7,3	15,9
	91		1,3	4,7			10,4		16,4	0,5	0,6	3,2		7,2	6,0
Arbejdsstudiet . . .	95	20,1	23,2	1,4		1,0	1,3	1,5	48,5	1,5	1,8	27,8	20,0		0,7
Total tid		643,1	706,0	610,1	408,8	326,7	375,7	87,5	3157,9	100,0	117,0	473,7	478,2	1258,6	947,4
Antal arbejdsdage . .									6,6			1,0	1,0	2,6	2,0

Totalstudiet er et gennemsnit af studier foretaget 3., 4., 5. og 6. januar 1950, det gennemsnitlige antal patienter de undersøgte dage var 27.

Totalstudie over aften- og natarbejdet (kl. 19,30–7).

Oversigt over den tid, der er anvendt til de enkelte sygeplejearbejdet (symboler) i aften- og natarbejdet (kl. 19,30–7) på de undersøgte afdelinger (angivet i minutter).

Arbejdets art	Symbol	Afd. M md.	Afd. O md.	Afd. B kv.	Afd. G md.	Afd. G kv.
Undersøgelse	1					
	2	7,8		5,0	5,4	4,0
	3		6,0			
Behandling	10	6,5	26,5	9,5		35,9
	11					
	12		2,5	2,5		
	13					
	14					
	15	29,2	124,1	81,5	33,5	40,0
Almindelig hygiejne	16					
	20	3,8	23,0	26,5	259,9	188,9
	21					
	22					
	23	27,3	1,0	30,5	210,6	153,7
	24					
Øvrige arbejder med patient	25					
	30					
Madgivning	31					
	40					
	41					
	42					
	43					
Forskelligt arbejde uden patient ..	44					
	50	5,8	44,0	6,0	5,0	10,0
	51	14,1	20,5	10,0	32,4	31,1
	52		1,0			1,4
	53					
	54					
	55					
	56		12,5			
	57		11,5			
	60		15,0	10,0		
	61					
	62					
	63		1,5			
	64			10,0		
65						
66						
67						
Arbejde uden for afdelingen	70					
	71					
	72					
Nødvendig spildtid	80	581,2	402,4	498,5	305,8	333,8
	81	17,3				12,0
Unødvendig spildtid	90					
	91					
Arbejdsstudiet	95					
Totaltid		693,0	691,5	690,0	852,6	810,8

Oversigt over de undersøgte afdelingers personalenormering og patientantal.

Afdelingerne		Personaleantal		Senge i henhold til nor- mering	Patientantal		
		i henhold til nor- mering ¹⁾	beskæfti- get i dag- tjeneste ²⁾		ialt ³⁾	heraf	
						sengeliggende ⁴⁾	oppe- gående urenl. ⁵⁾
M md. modtagelsesafdeling med urolige, mand- lige patienter	afdelings- sygeplejerske	1	1				
	sygeplejerske plejer	1	1				
	plejerelev	5,5 ⁶⁾	4,7				
	husassistent	1	1	16	21,3	2 og 1 delvis	
O md. modtagelses- og be- handlingsafdeling med rolige, mand- lige patienter	afdelings- sygeplejerske	1	1				
	plejerassistent	1					
	plejer	3	2,7				
	husassistent	1	1	17	23	2	
B kv. modtagelses- og be- handlingsafdeling med rolige, kvinde- lige patienter	afdelings- sygeplejerske	1	1				
	sygeplejerske	2 ⁷⁾	1,5				
	supplerende sygeplejerske	3	2				
	husassistent	1	1	16	19	4	0,5
G md. plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige, mandlige patienter	afdelings- sygeplejerske	1	1				
	sygeplejerske	1	1				
	plejer	5	3,6				
	husassistent	1	1	25	31	6	4,3
G kv. plejeafdeling med kroniske, uklare og urenlige, kvindelige patienter	afdelings- sygeplejerske	1	1				
	sygeplejerske	1	1				
	supplerende sygeplejerske	4	2,6				
	husassistent	2	2	25	27	5 og 2 delvis	6

¹⁾ Heri ikke medregnet afløserne.

²⁻⁵⁾ Tallene er gennemsnitstal for de dage, hvor undersøgelsen stod på.

⁶⁾ En af afdelingens plejere var blandt andet beskæftiget med overvågning af arbejdshold uden for afdelingerne.

⁷⁾ Heri er medtaget en sygeplejerske, der hovedsagelig tog sig af nyopererede patienter.

Oversigt over den tid, der er anvendt pr. patient til de enkelte sygeplejearbejder (symboler) i dagtjeneste (kl. 7–19,30) på de undersøgte afdelinger (angivet i minutter og i procent af den samlede arbejdstid).

	Symbol	Modtagelses- og behandlingsafdeling						Plejeafdeling			
		M. md.		O md.		B kv.		G md.		G kv.	
		i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid
Undersøgelse og behandling	1	3,2	1,8	4,0	4,0	8,3	5,9	1,0	1,0	0,9	0,7
	2	0,4	0,2	0,1	0,1	1,0	0,7	0,5	0,5	–	–
	3	0,7	0,4	–	–	0,3	0,2	–	–	0,2	0,2
	10	1,5	0,8	1,9	1,9	2,5	1,8	1,2	1,2	1,1	1,0
	11	–	–	–	–	0,5	0,4	–	–	0,4	0,3
	12	0,4	0,2	–	–	2,9	2,1	3,5	3,4	5,0	4,3
	13	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	14	–	–	0,1	0,1	0,7	0,5	–	–	–	–
	15	2,5	1,5	3,0	3,0	6,7	4,8	3,1	3,0	2,9	2,5
	ialt ..		8,7	4,9	9,1	9,1	22,9	16,4	9,3	9,1	10,5
Andagt	16	6,0	3,5	–	–	–	–	–	–	–	–
Terapi	17	22,3	12,8	0,8	0,8	5,2	3,7	0,1	0,1	0,7	0,6
Almindelig hygiejne	20	6,5	3,8	2,7	2,8	5,9	4,2	16,0	15,7	12,0	10,3
	21	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	22	1,0	0,6	0,7	0,7	4,8	3,5	–	–	2,6	2,2
	23	0,5	0,3	–	–	1,1	0,8	7,9	7,7	3,9	3,3
	24	0,3	0,2	–	–	0,1	0,1	0,2	0,2	–	–
	25	0,4	0,2	2,1	2,1	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3
	26	–	–	–	–	0,4	0,3	1,6	1,5	2,8	2,4
	ialt ..		8,7	5,1	5,5	5,6	12,6	9,1	26,1	25,5	21,7
Øvrige arbejder med patient	30	0,9	0,5	0,9	0,9	1,8	1,3	–	–	0,6	0,6
	31	–	–	–	–	0,3	0,2	–	–	0,2	0,2
	32	0,1	–	–	–	–	–	0,2	0,2	0,1	0,1
	ialt ..		1,0	0,5	0,9	0,9	2,1	0,2	0,2	0,9	0,9
Overvågning og observation	33	25,6	14,7	11,7	11,8	20,6	14,8	5,3	5,2	10,1	8,7
Madgivning	40	17,3	9,9	9,7	9,9	12,4	8,9	8,1	8,0	8,3	7,1
	41	2,1	1,2	0,1	0,1	0,5	0,4	0,8	0,8	4,8	4,1
	42	0,9	0,5	1,0	1,0	0,7	0,5	1,8	1,8	1,7	1,5
	43	4,8	2,7	4,5	4,6	4,5	3,2	3,0	3,0	6,4	5,5
	44	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	45	0,5	0,3	–	–	0,1	0,1	2,4	2,3	2,5	2,1
	46	0,6	0,4	0,1	0,1	1,1	0,8	8,2	8,0	6,1	5,2

	47	-	-	-	-	2,0	1,4	-	-	-	-
	ialt ..	26,2	15,0	15,4	15,7	21,3	15,3	24,3	23,9	29,8	25,5
Forskelligt arbejde uden patient	50	4,8	2,7	5,7	5,8	11,0	7,9	2,7	2,6	1,2	1,0
	51	0,9	0,5	1,8	1,8	4,4	3,1	2,1	2,0	1,5	1,3
	52	0,4	0,2	1,0	1,0	0,6	0,4	0,03	0,1	0,5	0,4
	53	-	-	0,04	0,1	-	-	0,1	0,1	-	-
	54	1,3	0,8	0,7	-	0,3	0,2	-	-	-	-
	55	-	-	-	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
	56	0,1	0,1	0,1	1,4	5,8	4,1	1,8	1,8	2,2	1,8
	57	3,9	2,2	1,4	0,7	0,2	0,1	0,4	0,4	0,1	0,1
	58	0,3	0,2	0,7	0,7	1,4	1,0	1,1	1,1	1,0	0,9
	ialt ..	11,7	6,7	11,4	11,6	24,0	17,0	8,3	8,2	6,6	5,6
Rengøring	60	6,8	3,9	4,0	4,1	2,6	1,9	4,8	4,7	7,0	6,0
	61	4,3	2,5	1,3	1,3	2,5	1,8	3,9	3,8	2,2	1,9
	62	7,7	4,4	4,5	4,6	4,0	2,8	2,6	2,6	1,4	1,2
	63	3,1	1,8	2,9	2,9	2,0	1,4	2,9	2,8	7,2	6,1
	64	-	-	0,1	0,1	0,7	0,5	1,0	1,0	0,5	0,4
	65										
	ialt ..	21,9	12,6	12,8	13,0	11,8	8,4	15,2	14,9	18,3	15,6
Indsamle og omdele blomster	66	0,1	0,1	0,4	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Oprydning efter udskrevet patient	67	0,4	0,2	-	-	1,1	0,8	-	-	0,6	0,5
Arbejde uden for afdeling	70	10,7	6,1	7,0	7,1	4,7	3,4	-	-	0,5	0,4
	71	7,2	4,1	6,5	6,6	8,7	6,2	4,7	4,6	7,1	6,1
	72										
	73	9,5	5,4	1,5	1,5	-	-	-	-	-	-
	ialt ..	27,4	15,6	15,0	15,2	13,4	9,6	4,7	4,6	7,6	6,5
Nødvendig spildtid	80	0,4	0,3	0,1	0,1	-	-	0,4	0,4	0,4	0,3
	81	4,3	2,5	2,2	2,2	1,9	1,3	4,9	4,8	5,3	4,5
	ialt ..	4,7	2,8	2,3	2,3	1,9	1,3	5,3	5,2	5,7	4,8
Unødvendig spildtid	90	9,7	5,5	11,2	11,4	2,0	1,4	1,8	1,7	2,0	1,7
	91	-	-	2,0	2,1	0,4	0,3	0,3	0,3	0,6	0,5
	ialt ..	9,7	5,5	13,2	13,5	2,4	1,7	2,1	2,0	2,6	2,2
Arbejdsstudiet	95	-	-	0,1	0,1	0,4	0,3	0,9	0,9	1,8	1,5
Antal minutter ialt anvendt pr. patient.		174,4	100,0	98,6	100,0	139,8	100,0	102,0	100,0	117,0	100,0

Bilag 9.

Arbejdsindsats og plejerskens arbejde i dagtjenesten (kl. 7–19,30) på de undersøgte afdelinger, angivet i minutter og i pct. af den samlede arbejdstid.

Symbol	Modtagelses- og behandlingsafdeling						Plejeafdeling				
	M md.		O md.		B kv.		G md.		G kv.		
	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	
Undersøgelse	1	62,6	12,5	81,1	17,0	82,5	17,2	31,2	6,4	21,7	4,6
	2	–	–	–	–	2,4	0,6	0,7	0,1	–	–
	3	–	–	–	–	2,2	0,5	–	–	–	–
Behandling	10	31,0	6,2	27,1	5,7	6,3	1,3	31,8	6,6	22,1	4,7
	11	–	–	–	–	3,5	0,7	–	–	6,0	1,3
	12	0,8	0,2	–	–	18,8	3,9	22,5	4,6	75,3	15,9
	13	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	14	–	–	–	–	5,5	1,2	–	–	0,3	0,05
	15	33,0	6,6	31,7	6,7	36,1	7,5	5,4	1,1	9,7	2,0
Alm. hygiejne	16	35,1	7,0	–	–	–	–	–	–	–	–
	17	53,8	10,7	4,8	1,0	26,1	5,5	–	–	1,3	0,3
	20	14,9	3,0	2,0	0,4	13,1	2,7	61,0	12,6	26,4	5,6
	21	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	22	–	–	1,4	0,3	0,9	0,2	–	–	–	–
	23	–	–	–	–	4,8	1,0	0,7	0,1	13,8	2,8
	24	1,6	0,3	–	–	–	–	–	–	–	–
	25	–	–	1,9	0,4	–	–	0,6	0,1	7,1	1,5
	26	–	–	–	–	3,0	0,6	3,5	0,7	4,8	1,0
	30	1,7	0,3	–	–	0,9	0,2	–	–	14,8	3,1
Øvrige arb. med patient	31	–	–	–	–	1,2	0,3	–	–	–	–
	32	–	–	–	–	–	–	–	–	1,0	0,2
	33	60,3	12,0	56,7	12,0	67,8	14,2	16,5	3,4	18,5	3,9
Madgivning	40	38,8	7,7	44,1	9,2	25,1	5,3	75,0	15,5	55,4	11,7
	41	15,9	3,2	–	–	0,9	0,2	1,0	0,2	–	–
	42	1,7	0,3	0,5	0,1	–	–	10,9	2,3	2,8	0,6
	43	–	–	–	–	–	–	16,6	3,4	0,7	0,1
	44	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	45	2,0	0,4	–	–	0,3	0,1	4,1	0,9	5,6	1,2
	46	–	–	–	–	4,7	1,0	6,5	1,3	10,5	2,2
	47	–	–	–	–	6,8	1,4	–	–	–	–
Forsk. arb. uden pt.	50	93,9	18,7	90,4	19,0	78,4	16,4	64,2	13,2	29,4	6,2
	51	8,0	1,6	15,9	3,3	31,4	6,6	26,7	5,5	14,8	3,1
	52	1,6	0,3	17,1	3,6	4,1	0,8	0,7	0,1	12,3	2,6
	53	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	54	–	–	11,6	2,4	4,5	0,9	17,4	3,6	20,2	4,3
	55	–	–	–	–	–	–	–	–	0,9	0,2
	56	2,2	0,4	0,8	0,2	2,8	0,6	–	–	2,5	0,5
	57	12,5	2,5	6,2	1,3	12,1	2,5	3,1	0,6	14,0	3,0
	58	–	–	1,8	0,4	0,1	0,02	–	–	1,7	0,4
	60	–	–	–	–	–	–	5,6	1,2	0,4	0,1
	61	2,8	0,6	3,4	0,7	–	–	8,1	1,7	–	–
	62	–	–	–	–	–	–	7,2	1,5	–	–
	63	–	–	–	–	0,4	0,1	1,3	0,3	–	–
Arb. uden for afdl.	64	–	–	–	–	–	–	–	–	0,8	0,2
	65	–	–	–	–	0,4	0,1	–	–	–	–
	66	0,8	0,2	4,6	1,0	1,3	0,3	–	–	–	–
	67	–	–	–	–	0,2	0,1	–	–	4,2	0,9
	70	–	–	6,9	1,5	3,8	0,8	–	–	–	–
	71	3,3	0,7	9,2	2,0	2,1	0,4	7,4	1,5	14,0	3,2
	72	–	–	–	–	–	–	–	–	1,1	–
	73	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	80	–	–	–	–	–	–	1,9	0,4	2,2	0,5
	81	7,3	1,5	–	–	12,0	2,5	32,8	6,8	14,8	3,1
Nødv. spildtid	90	15,5	3,1	49,7	10,4	4,5	0,9	1,7	0,4	11,6	2,4
	91	–	–	4,0	0,8	–	–	3,3	0,7	3,2	0,7
	95	–	–	2,7	0,6	6,5	1,4	15,4	3,2	27,8	5,9
Ialt	..	501,1	100,0	475,6	100,0	477,5	100,0	484,8	100,0	473,7	100,0

Sygeplejerskens arbejde i dagtjenesten (kl. 7–19,30) på de undersøgte afdelinger, angivet i minutter og i procent af den samlede arbejdstid.

		Modtagelses- og behandlingsafdeling				Plejeafdeling				
		M md.		B kv.		G md.		G kv.		
Symbol		i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	
Undersøgelse	1	3,8	0,8	16,6	2,4	–	–	–	–	
	2	–	–	2,7	0,4	3,2	0,6	–	–	
	3	–	–	1,7	0,2	–	–	1,7	0,4	
Behandling	10	–	–	25,2	3,6	5,3	1,1	–	–	
	11	–	–	4,5	0,6	–	–	–	–	
	12	2,2	0,5	18,4	2,6	22,7	4,6	19,1	4,0	
	13	–	–	–	–	–	–	–	–	
	14	–	–	5,9	0,8	–	–	–	–	
	15	2,6	0,5	35,4	5,1	18,1	3,7	12,5	2,6	
	16	–	–	–	–	–	–	0,8	0,2	
Alm. hygiejne	17	118,9	25,2	64,7	9,3	3,2	0,6	6,7	1,4	
	20	10,2	2,2	32,8	4,7	119,1	24,2	45,1	9,4	
	21	–	–	–	–	–	–	–	–	
	22	–	–	19,2	2,7	–	–	30,2	6,3	
	23	–	–	6,9	1,0	20,4	4,2	21,2	4,4	
	24	–	–	–	–	0,6	0,1	0,6	0,1	
	25	1,1	0,2	4,8	0,7	12,0	2,4	–	–	
	26	–	–	3,6	0,5	6,3	1,3	3,7	0,8	
	Øvrige arb. med patient	30	5,2	1,1	17,9	2,6	–	–	–	–
Madgivning	31	–	–	–	–	–	–	1,8	0,4	
	32	–	–	–	–	4,1	0,8	0,6	0,1	
	33	126,7	26,8	105,1	15,1	34,7	7,1	52,9	11,1	
	40	27,6	5,8	46,8	6,7	11,9	2,4	16,4	3,4	
	41	22,8	4,8	2,5	0,4	11,6	2,3	85,4	17,9	
	42	1,8	0,4	1,5	0,2	8,6	1,8	5,3	1,1	
	43	3,2	0,7	1,5	0,2	–	–	–	–	
	44	–	–	–	–	–	–	–	–	
	45	2,7	0,6	–	–	11,9	2,4	11,3	2,4	
	46	–	–	8,1	1,2	52,7	10,7	24,4	5,1	
	47	–	–	15,7	2,3	–	–	–	–	
	Forsk. arb. uden pt.	50	5,0	1,1	90,2	12,9	2,2	0,5	1,5	0,4
	51	5,6	1,2	29,2	4,2	13,3	2,7	3,3	0,7	
	52	3,8	0,8	5,2	0,8	0,3	0,1	0,1	0,02	
	53	0,4	0,1	–	–	1,5	0,3	–	–	
	54	11,0	2,3	10,6	1,5	10,5	2,1	–	–	
	55	–	–	3,8	0,5	–	–	–	–	
	56	–	–	1,6	0,2	0,8	0,2	–	–	
	57	3,2	0,7	32,5	4,7	15,5	3,2	7,1	1,5	
	58	3,2	0,7	1,9	0,3	1,3	0,3	–	–	
	60	62,7	13,3	1,4	0,2	40,2	8,2	5,0	1,0	
	61	2,6	0,5	1,4	0,2	3,0	0,6	1,2	0,2	
	62	4,1	0,9	3,1	0,4	12,2	2,5	–	–	
	63	–	–	–	–	1,5	0,3	5,9	1,2	
	64	–	–	0,5	0,1	0,3	0,1	0,7	0,1	
	65	–	–	–	–	–	–	–	–	
	66	–	–	–	–	5,4	1,1	–	–	
Arb. uden for afdl.	67	1,7	0,4	3,1	0,4	–	–	–	–	
	70	2,6	0,5	22,2	3,2	–	–	3,5	0,7	
	71	4,7	1,0	26,9	3,9	13,4	2,7	15,7	3,3	
Nødv. spildtid	72	–	–	–	–	–	–	–	–	
	73	–	–	–	–	–	–	–	–	
	80	–	–	–	–	–	–	–	–	
	81	11,0	2,3	7,8	1,1	15,9	3,2	54,5	11,4	
	Unødv. spildtid	90	21,9	4,6	14,7	2,1	2,0	0,4	20,0	4,2
Arb.sstudiet	91	–	–	–	–	–	–	–	–	
	95	–	–	0,2	0,03	5,8	1,2	20,0	4,2	
ialt . .		472,3	100,0	697,8	100,0	491,5	100,0	478,2	100,0	

Den supplerende sygeplejerskes arbejde i dagtjenesten (kl. 7–19,30) på de undersøgte afdelinger, angivet i minutter og i procent af den samlede arbejdstid.

	Symbol	Modtagelses- og behandlingsafdeling		Plejeafdeling		
		B kv.		G kv.		
		i minutter	i procent af totaltid	i minutter	i procent af totaltid	
Undersøgelse	1	58,7	5,9	1,5	0,1	
	2	13,7	1,4	—	—	
	3	1,4	0,1	3,7	0,3	
Behandling	10	15,5	1,5	8,3	0,7	
	11	2,3	0,2	3,5	0,3	
	12	18,7	1,9	40,1	3,2	
	13	—	—	—	—	
	14	2,0	0,2	—	—	
	15	56,4	5,6	56,4	4,5	
	16	—	—	—	—	
	17	7,8	0,8	9,8	0,8	
	Alm. hygiejne	20	65,8	6,6	253,3	20,1
	21	—	—	—	—	
Øvrige arb. med patient	22	71,9	7,2	40,8	3,2	
	23	8,8	0,9	70,0	5,5	
	24	2,3	0,2	—	—	
	25	—	—	1,2	0,1	
	26	0,8	0,1	66,2	5,3	
	30	15,3	1,5	2,6	0,2	
	31	3,7	0,3	4,2	0,3	
	32	—	—	2,2	0,2	
Madgivning	33	219,5	21,9	202,4	16,0	
	40	71,6	7,1	42,6	3,4	
	41	5,9	0,6	42,9	3,4	
	42	10,9	1,1	16,2	1,3	
	43	3,2	0,3	6,6	0,5	
	44	—	—	—	—	
	45	1,5	0,2	46,5	3,7	
	46	7,6	0,7	129,5	10,3	
Forsk. arb. uden pt.	47	15,7	1,6	—	—	
	50	40,3	4,0	—	—	
	51	18,8	1,9	18,9	1,5	
	52	2,4	0,2	0,1	—	
	53	0,9	0,1	—	—	
	54	7,8	0,8	3,2	0,3	
	55	1,6	0,2	—	—	
	56	2,2	0,2	0,3	—	
	57	65,1	6,5	36,9	2,9	
	58	1,2	0,1	1,0	0,1	
	60	1,4	0,1	19,3	1,5	
	61	0,7	0,1	11,6	0,9	
	62	5,5	0,5	7,7	0,6	
63	0,5	0,1	3,2	0,3		
64	5,1	0,5	7,9	0,6		
65	—	—	—	—		
66	—	—	2,1	0,2		
67	16,9	1,7	11,0	0,9		
Arb. uden for afdl.	70	62,1	6,2	10,4	0,8	
	71	56,5	5,7	22,5	1,8	
	72	—	—	—	—	
Nødv. spildtid	80	—	—	7,6	0,6	
	81	12,7	1,3	29,9	2,4	
Unødv. spildtid	90	16,1	1,6	7,3	0,6	
	91	2,8	0,3	7,2	0,6	
Arb.sstudiet	95	0,4	—	—	—	
ialt . .		1002,0	100,0	1258,6	100,0	

Plejerens arbejde i dagtjenesten (kl. 7–19,30) på de undersøgte afdelinger, angivet i minutter og i procent af den samlede arbejdstid.

	Symbol	Modtagelses- og behandlingsafdeling				Plejeafdeling		
		M md.		O md.		G md.		
		i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	
Undersøgelse	1	0,8	0,1	10,7	0,8	0,5	–	
	2	7,7	0,4	3,2	0,2	11,2	0,7	
	3	13,9	0,6	–	–	–	–	
Behandling	10	–	–	16,4	1,2	0,5	–	
	11	–	–	–	–	–	–	
	12	5,1	0,2	–	–	61,9	3,6	
	13	–	–	–	–	–	–	
	14	–	–	2,6	0,2	–	–	
	15	18,3	0,8	33,5	2,5	70,2	4,1	
	16	92,9	4,1	–	–	–	–	
Alm. hygiejne	17	302,5	13,3	12,7	0,9	–	–	
	20	114,3	5,0	61,0	4,6	315,1	18,4	
	21	–	–	–	–	–	–	
	22	22,1	1,0	14,2	1,0	–	–	
	23	9,9	0,4	–	–	214,3	12,5	
	24	5,3	0,2	–	–	4,6	0,3	
	25	6,4	0,3	46,7	3,6	–	–	
	26	–	–	–	–	39,0	2,3	
	Øvrige arb. med patient	30	11,3	0,5	19,2	1,4	–	–
		31	0,3	–	–	–	–	–
32		1,3	0,2	–	–	2,6	0,2	
33		359,7	15,9	212,1	16,1	113,5	6,6	
Madgivning	40	155,9	6,9	74,4	5,6	75,4	4,4	
	41	6,4	0,3	1,9	0,2	11,9	0,7	
	42	15,3	0,7	8,9	0,7	16,6	1,0	
	43	23,4	1,0	28,3	2,2	14,6	0,9	
	44	–	–	–	–	–	–	
	45	5,3	0,2	–	–	34,0	2,0	
	46	13,5	0,6	1,9	0,1	193,0	11,3	
	47	–	–	–	–	–	–	
Forsk. arb. uden pt.	50	3,9	0,2	40,2	3,0	16,3	0,9	
	51	4,8	0,2	25,2	2,0	24,2	1,4	
	52	2,4	0,1	5,2	0,4	–	–	
	53	0,5	–	1,0	0,1	2,8	0,2	
	54	16,9	0,8	4,1	0,3	5,9	0,4	
	55	–	–	–	–	–	–	
	56	–	–	0,3	–	0,9	0,1	
	57	67,8	3,0	25,8	2,0	38,5	2,3	
	58	3,0	0,1	12,1	0,9	3,9	0,2	
	60	81,8	3,6	59,1	4,5	60,6	3,6	
61	79,8	3,5	15,7	1,2	89,1	5,2		
62	71,2	3,1	20,8	1,6	12,9	0,8		
63	45,1	2,0	66,1	5,0	73,9	4,3		
64	–	–	2,5	0,2	31,3	1,8		
65	–	–	–	–	–	–		
66	0,9	0,1	4,1	0,3	–	–		
67	6,5	0,3	–	–	–	–		
Arb. uden for afdl.	70	224,9	9,9	145,0	11,0	–	–	
	71	84,5	3,7	98,0	7,5	57,1	3,3	
	72	–	–	–	–	–	–	
	73	202,3	8,9	33,7	2,6	–	–	
Nødv. spildtid	80	9,4	0,4	2,7	0,2	11,2	0,7	
	81	61,2	2,7	26,0	2,0	60,2	3,5	
Unødv. spildtid	90	103,3	4,6	164,2	12,6	28,9	1,7	
	91	0,9	0,1	16,7	1,3	3,7	0,2	
Arb.sstudiet	95	–	–	–	–	6,7	0,4	
ialt . .		2262,7	100,0	1316,2	100,0	1707,0	100,0	

Bilag 13.

Husassistentens arbejde i dagtjenesten (kl. 7–19,30) på de undersøgte afdelinger, angivet i minutter og i procent af den samlede arbejdstid.

		Modtagelses- og behandlingsafdeling						Plejeafdeling			
		M md.		O md.		B kv.		G md.		G kv.	
	Symbol	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid	i min.	i pct. af totaltid
Undersøgelse	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Behandling	10	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	11	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	12	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	13	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	14	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	15	–	–	2,8	0,6	–	–	1,9	0,4	0,4	–
	16	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	17	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Alm. hygiejne	20	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	21	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	22	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	23	–	–	–	–	–	–	9,6	2,0	0,3	–
	24	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	25	–	–	–	–	–	–	–	–	2,1	0,2
	26	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Øvrige arb. med patient	30	–	–	1,6	0,3	–	–	–	–	–	–
	31	–	–	–	–	–	–	–	–	0,6	0,1
	32	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	33	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Madgivning	40	146,0	30,7	105,0	22,2	92,7	19,3	89,8	18,7	108,9	11,5
	41	–	–	–	–	–	–	–	–	1,7	0,2
	42	0,5	0,1	13,3	2,8	1,1	0,2	19,8	4,1	22,1	2,3
	43	74,7	15,7	75,2	15,9	80,5	16,7	63,2	13,2	165,5	17,5
	44	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	45	–	–	–	–	–	–	23,7	4,9	3,4	0,4
	46	–	–	–	–	–	–	0,9	0,2	0,1	–
	47	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Forsk. arb. uden pt.	50	–	–	–	–	–	–	–	–	0,6	0,1
	51	–	–	–	–	4,3	0,9	–	–	3,3	0,3
	52	–	–	0,8	0,2	0,2	–	–	–	–	–
	53	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	54	–	–	–	–	4,6	1,0	–	–	4,7	0,5
	55	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	56	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	57	–	–	0,3	0,1	–	–	–	–	–	–
	58	–	–	1,1	0,2	0,3	0,1	8,4	1,8	–	–
	60	–	–	33,8	7,1	47,1	9,8	42,0	8,8	164,5	17,3
	61	7,1	1,5	10,0	2,1	46,0	9,6	20,1	4,2	47,1	5,0
	62	88,1	18,6	83,8	17,7	66,6	13,8	49,5	10,3	29,0	3,0
	63	20,0	4,2	–	–	37,3	7,8	12,9	2,7	183,9	19,4
	64	–	–	0,8	0,2	6,8	1,4	1,6	0,3	4,7	0,5
	65	–	–	–	–	0,2	–	–	–	–	–
	66	–	–	–	–	–	–	–	–	0,5	0,1
	67	–	–	–	–	1,0	0,2	–	–	0,5	0,1
Arb. uden for afdl.	70	–	–	8,1	1,7	1,1	0,2	–	–	–	–
	71	61,1	12,9	42,3	8,9	80,3	16,7	68,1	14,2	137,2	14,5
	72	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	73	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nødv. spildtid	80	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	81	11,9	2,5	24,2	5,1	2,7	0,6	43,1	9,0	43,7	4,6
Unødv. spildtid	90	65,3	13,8	43,9	9,3	2,5	0,5	22,3	4,6	15,9	1,7
	91	–	–	26,4	5,6	5,6	1,2	2,8	0,6	6,0	0,6
Arb.sstudiet	95	–	–	–	–	–	–	–	–	0,7	0,1
	ialt . .	474,7	100,0	473,4	100,0	480,9	100,0	479,7	100,0	947,4	100,0

Bilag 14a.
Dagskema for patienterne på modtagelses og behandlingsafdelingerne M og O

M md.		O md.	
<p>Kl. 3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p> <p>10</p> <p>11</p> <p>12</p> <p>13</p> <p>14</p> <p>15</p> <p>16</p> <p>17</p> <p>18</p> <p>19</p> <p>20</p> <p>21</p> <p>22</p> <p>23</p>	<p>Vækning</p> <p>Morgentoilette</p> <p>Sengeredning</p> <p>Morgenmad</p> <p>Terapi</p> <p>Spadsereture</p> <p>Arb. u. f. afd.</p> <p>Middagsmad</p> <p>Hvilepause</p> <p>Mellemmåltid</p> <p>Intet spec. arb.</p> <p>Gymnastik</p> <p>Aftensmad</p> <p>Aftensang</p> <p>Aftentoilette</p> <p>I seng</p>	<p>Kl. 3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p> <p>10</p> <p>11</p> <p>12</p> <p>13</p> <p>14</p> <p>15</p> <p>16</p> <p>17</p> <p>18</p> <p>19</p> <p>20</p> <p>21</p> <p>22</p> <p>23</p>	<p>Vækning</p> <p>Morgentoilette</p> <p>Sengeredning</p> <p>Morgenmad</p> <p>Terapi</p> <p>Spadsereture</p> <p>Arb. u. f. afd.</p> <p>Middagsmad</p> <p>Hvilepause</p> <p>Mellemmåltid</p> <p>Intet spec. arb.</p> <p>Gymnastik</p> <p>Aftensmad</p> <p>Aftensang</p> <p>Aftentoilette</p> <p>I seng</p>

Dagskema for patienterne på modtagelses- og behandlingsafdeling B

B kv.

- Kl.
- Vækning
- Morgentoilette
- Sengeredning
- Morgenmad
- Terapi
- Spadsereture
- Arb. u. f. afd.
- Middagsmad
- Hvilepause
- Mellemmåltid
- Intet spec. arb
- Gymnastik
- Aftensmad
- Aftensang
- Aftentoilette
- I seng

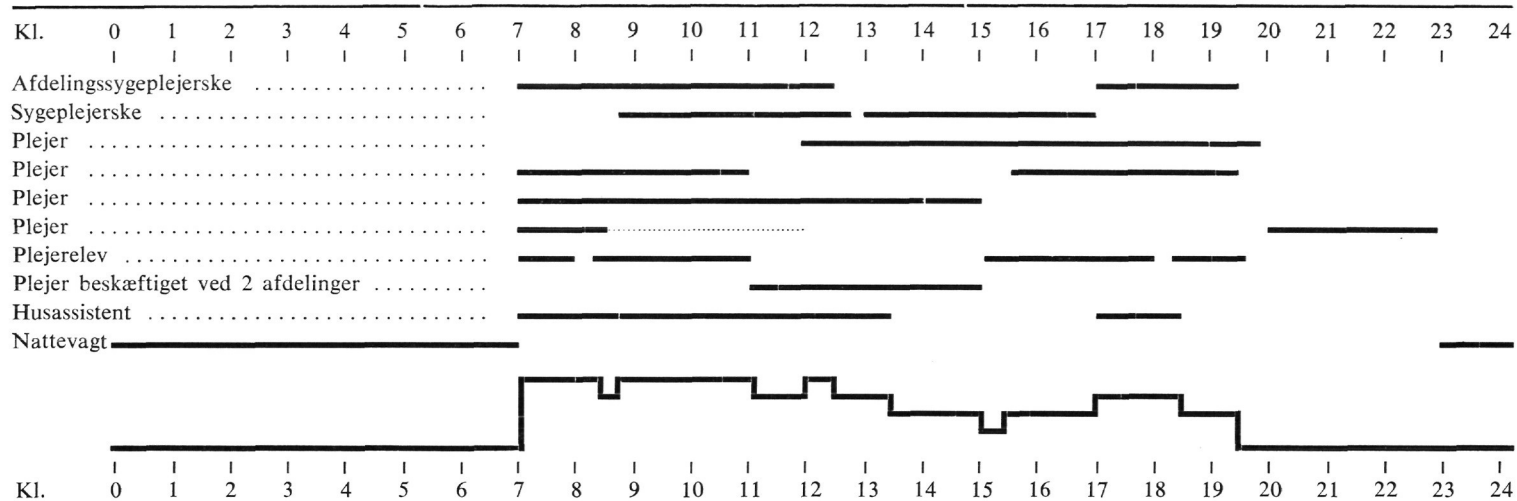
Dagskema for patienterne på plejefdelingerne

Bilag 14c.

G md.		G kv.	
Kl.	Vækning Morgentoilette Sengeredning Morgenmad Terapi Spadsereture Arb. u. f. afd. Middagsmad Hvilepause Mellemmåltid Intet spec. arb. Gymnastik Aftensmad Aftensang Aftentoilette I seng	Kl.	Vækning Morgentoilette Sengeredning Morgenmad Terapi Spadsereture Arb. u. f. afd. Middagsmad Hvilepause Mellemmåltid Intet spec. arb. Gymnastik Aftensmad Aftensang Aftentoilette I seng
3		3	
4		4	
5		5	
6		6	
7		7	
8		8	
9		9	
10		10	
11		11	
12		12	
13		13	
14		14	
15		15	
16		16	
17		17	
18		18	
19		19	
20		20	
21		21	
22		22	
23		23	

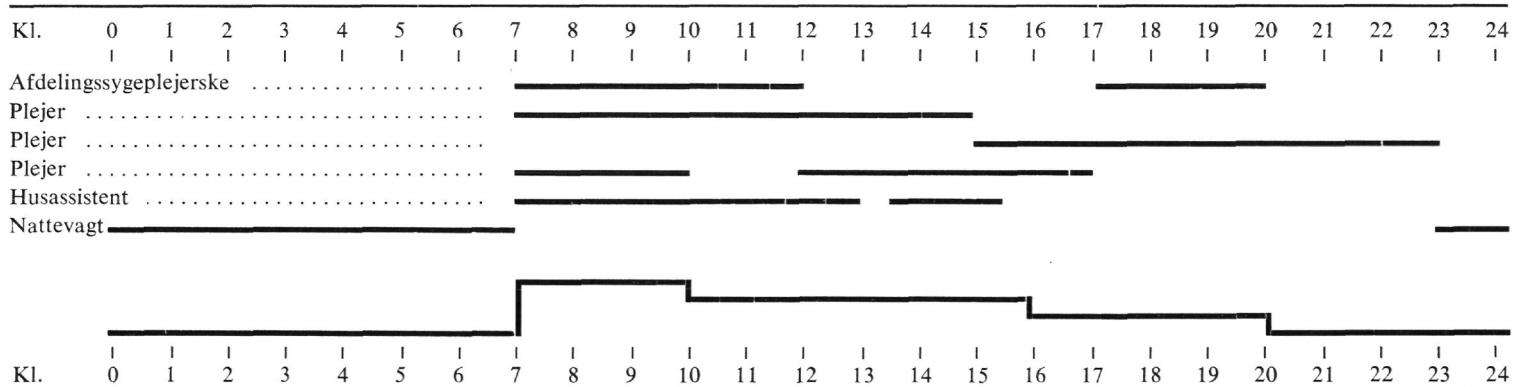
09 Oversigt over personalets arbejdstider på afdeling M på sindssygehospital ved Aarhus.

Bilag 15.

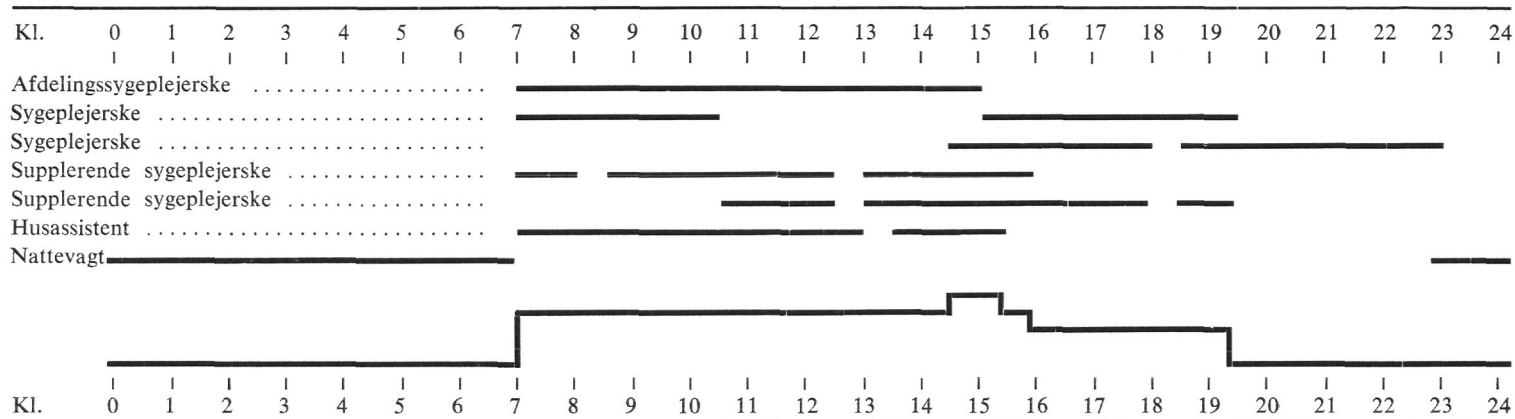
Oversigt over personalets arbejdstider på afdeling O på sindssygehospital ved Aarhus.

Bilag 16.

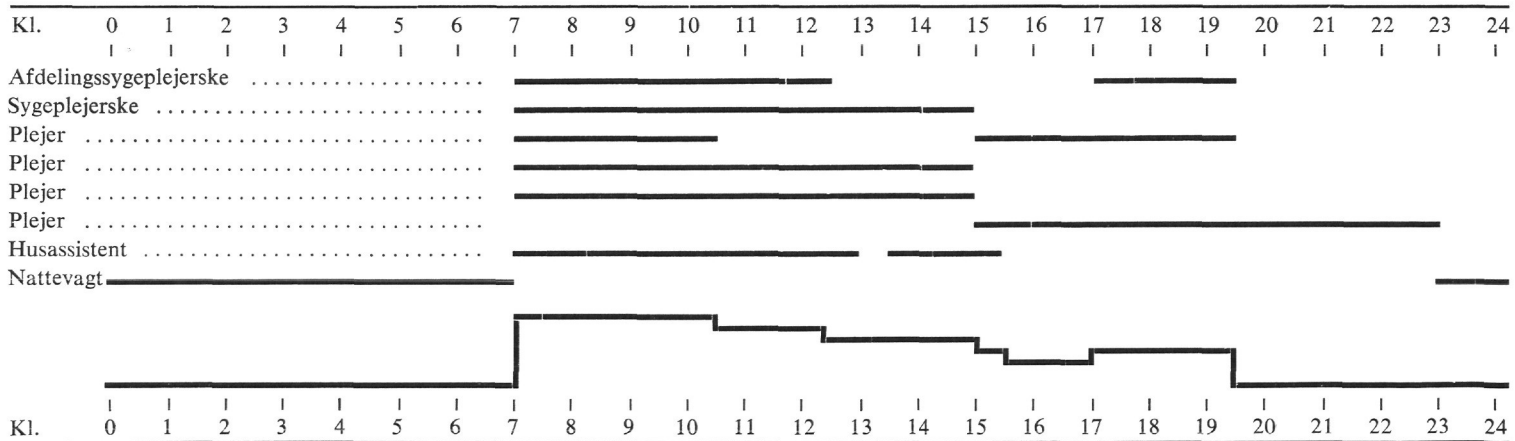
Oversigt over personalets arbejdstider på afdeling B på sindssygehospital ved Aarhus.

Bilag 17.

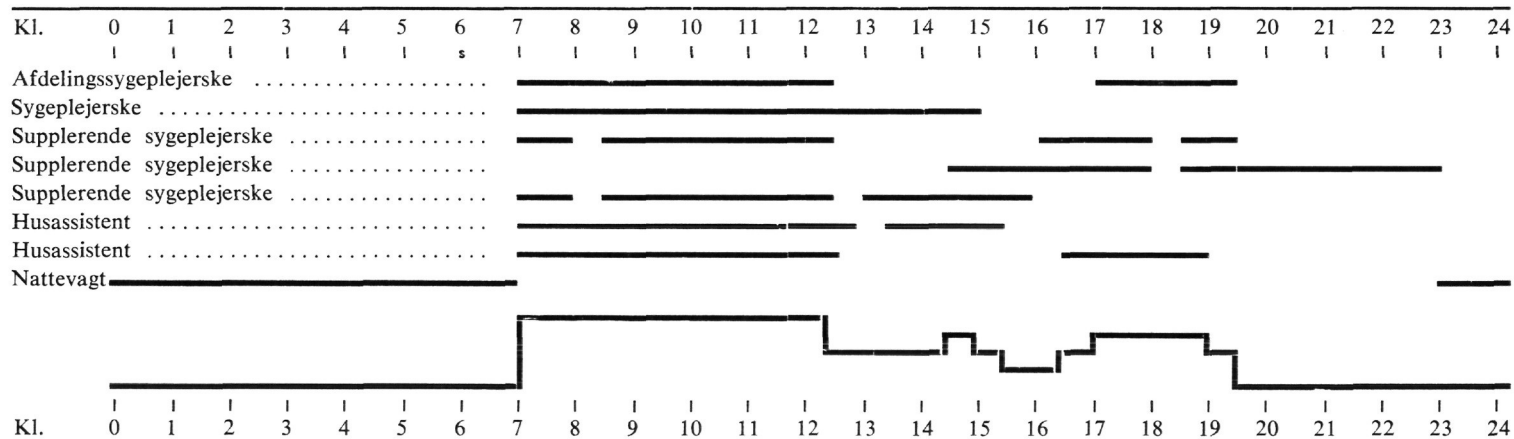

Oversigt over personalets arbejdstider på afdeling G md. på sindssygehospital ved Aarhus.

Bilag 18.

Oversigt over personalets arbejdstider på afdeling G kv. på sindssygehospitalet ved Aarhus.

Bilag 19.

Oversigt over skrivearbejdet på afdeling B.

<i>Noteringernes art</i>	<i>Tidspunkt</i>	<i>Bemærkninger</i>
Indlæggelsesblanket	efter behov	} Skrives i 3 eksemplarer (til lægerne, over- sygeplejerske og kontor)
Genindlæggelsesblanket	do.	
Journal	do.	Kun hoveddata
Temperaturskema	do.	
Medicinliste	do.	
Vægtliste	ugentlig	
Mensesliste	månedlig	
Levnedsbeskrivelse	efter behov	} Prøverne indledes af lægen og følges op af personalet, der også udfylder blanket- ternes hoveddata
Indprentningsprøve	do.	
Kundskabsprøve	do.	
Overflytningsblanket I	do.	} Skrives i 2 eksemplarer (til oversyge- plejerske og ny afdeling)
Overflytningsblanket II	do.	
Prøveudskrivningsblanket	do.	Skrives i 3 eksemplarer
Massageordination	do.	
Tandbehandlingsblanket	do.	
Leucotomiseddel	do.	Til oversygeplejersken
Morgenrapport	daglig	
Fritimebog	do.	
Arbejdsbog I	do.	Oversigt over patienternes arbejde
Arbejdsbog II	do.	Oversigt over pt. arbejde m. m.
Statistikbog	kvartalsvis	do.
Rullebog	efter behov	Oversigt over belægningen
Anbefaling	do.	Ved en sygeplejerskes afrejse
Privattøjsbog	do.	
Returseddel	do.	Kvittering for udl. privattøj
Familieplejebog	do.	
Beklædningsfortegnelse	do.	Vedr. familiepleje
Middagsliste	daglig	
Køkkenseddel	do.	
Diæt-tørkostliste	ugentlig	
Tørkostliste	do.	
Rekvision	efter behov	Nyanskaffelser
Bytningsseddel	do.	Ituslået service m. m.
Reparationsbog	do.	Sanitære installationer
Lagerbog	do.	Inventar (madrasser, senge m. m.)
Fodtøjsbog	do.	Reparationer af patienternes fodtøj
Værkstedsbog	do.	Reparationer på pt. værksteder
Kontrolliste	do.	Briller, strikkepinde, nåle m. m.
Biblioteksbog	do.	Afd. hefter for lånte bøger
Frimærkekontrolbog	daglig	Patienternes breve
Havebog	do.	Føres kun om sommeren
Vaskeriliste I	2 gange ugl.	
Vaskeriliste II	hver 10. dag	

Symbol:

- 42 Hente snavset service.
- 43 Opvask.
- 44 i)
- 45 Ordne patient før og efter madgivning (hagesmække, afvask m. m.)⁴⁾
- 46 Madning.³⁾
- 47 Sondemodning (incl. for- og efter arbejde).⁴⁾

Forskelligt arbejde uden patient

- 50 Journal- og andet skrivearbejde, skrivearbejde i forbindelse med prøver, kurverunde.
- 51 Instruktion, rapport, samtale i tjenesten.
- 52 Telefon.
- 53 Samtale med besøgende.
- 54 Kontrol med rent tøj, opgørelse og komplettering af forråd.
- 55 Pakning til sterilisering og sterilisering.
- 56 Ordne medicinskabe, forbindingsstue og stuegangs vogn.
- 57 Kontrol med patienternes tøj, service, medicinalvarer, optælling af terapigenstande m. m.⁴⁾
- 58 Låsning af døre (ikke i forbindelse med andet arbejde).⁴⁾
- 60 Rengøring på stuerne (vaske gulv, kummer, vindueskarme og radiatorer, polere spejle).
- 61 Al rengøring i gange og dagligstuer.
- 62 Al rengøring i bilokaler (tekøkken, skyllerum, kontor, w. c. og lignende).
- 63 Ekstra rengøring.
- 64 Skyllerumsarbejde (vaske bækken, uringlas, voksduge m. m.).
- 65 1)
- 66 Indsamle og omdele blomster, ordne blomster. Modtage blomster fra besøgende. Omdele post.
- 67 Oprydning efter udskrevet patient (vaske seng og bord, luften dyner m. m., opredning af seng).

Arbejde uden for afdelingen

- 70 Transport med patient og spadsereture med patienter, herunder til og fra behandling.
- 71 Transport uden patient (ærinder til køkken, kontor, vaskeri m. m.).
- 72 1)
- 73 Overvågning af arbejdshold uden for afdelingen (herunder hjælpe patienter med at på- og aftage overtøj).⁴⁾

Nødvendig spildtid

- 81 Personlige fornødenheder, kaffepause.
- 80 Vagt (d. v. s. den tid, hvor personalet ikke udfører bestemte arbejder, men er til rådighed på afdelingen).

Unødvendig spildtid

- 90 Vente på hinanden, vente på ordre, intet specielt arbejde.
- 91 Vente på noget udefra (stuegang, madvogn, portør m. m.).
- 95 Arbejdsstudiet (d. v. s. den tid, der er medgået til samtale med rationaliseringsfirmaets ingeniører).

1) Symbolet forekom ikke ved undersøgelsen på sindssygehospital.

Madgivningen, der i symbolfortegnelsen ved almindelige sygehuse var medtaget under symbol 15, er her opført under særskilt symbol (46).

4) Dette symbol forekom ikke ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse.

Oversigt over symbolerne

Symbol:

Undersøgelse

- 1 Forberedelse til stuegang og assistance under denne.
- 2 Temperatur- og pulstagning.
- 3 Blodprøver, blodtryk, blodsænkning, hjertefunktionsprøver m. m.
Urinprøver, afføringsprøver, vejning af patienter.

Behandling

- 10 Medicingivning.
- 11 Injektion.
- 12 Forbinding, øjen- og hårpleje, omslag, varmedunk, luftkrans.
- 13 1)
- 14 Assistance ved lægebehandling, herunder for- og efterarbejde (bortset fra assistance ved lægebehandling under stuegang, der er anført under symbol 1).
- 15 Patientomsorg: »godnat-runde«, samtale med patient, besvare signal fra patient, vogte narkosepatienter. Hjælpe patient ved opkastning, ved påklædning, patient i stol.²⁾³⁾
- 16 Andagt og underholdning.
- 17 Beskæftigelsesterapi (håndarbejde, deltagelse i afdelingens arbejde, underholdnings-spil m. m.).⁴⁾

Almindelig hygiejne

- 20 Børste tænder, vaske patient, sengeredning med og uden patient, snavsetøj til skylle-rum.2)
- 21 1)
- 22 Bade patient.
- 23 Bækken, uringlas (bortset fra vask af bækken og uringlas, der er anført under symbol 64), w. c, stol, vaske patient efter bækken.
- 24 Lavement.
- 25 Vaske seng med patient, aftørre sengebord, ordne patientens private ting.
- 26 Arbejde med urenlig, oppegående patient (afvask af patient, skifte tøj, rengøring af stol og gulv).⁴⁾

Øvrige arbejder med patient

- 30 Ny patient og hjemgående patient (bortset fra skrivearbejde og oprydning, der er anført henholdsvis under symbol 50 og 67).
- 31 Ordne patient til transport, transport inden for afdelingen.
- 32 Arbejde med fikseret patient (patient i eller af bælte).⁴⁾
- 33 Overvågning og observation af patienter (uden forbindelse med andet arbejde - samtale med patient er anført under symbol 15).⁴⁾

Madgivning

- 40 Madgivning.
- 41 Uddeling af frugt, bolcher, saftevand, mælk, tobak m. m.

¹⁾ Symbolet forekom ikke ved undersøgelsen på sindssygehospital.

²⁾ På afdelingerne G md. og G kv. er hjælp ved påklædning medtaget under symbol 20 i stedet for under symbol 15.

⁸⁾ Madning, der i symbolfortegnelsen ved almindelige sygehuse var medtaget under symbol 15, er her opført under særskilt symbol (46).

⁴⁾ Dette symbol forekom ikke ved undersøgelsen på de almindelige sygehuse.

